

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Diplomová práce

Bc. MgA. Josef Bartoš

**Perfekcionismus, poruchy příjmu potravy a well-being u
profesionálních tanečníků a tanečnic klasického a současného
tance**

**Perfectionism, eating disorders and well-being among
professional ballet and contemporary dancers**

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Zuzana Štěrbová, PhD.

Konzultantka diplomové práce: MgA. Barbara Mykiska, Ph.D.

2023

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval své vedoucí práce Mgr. Zuzaně Štěrbové, PhD. a konzultantce MgA. Barbaře Mykisce, PhD. za cenné rady při tvorbě této diplomové práce. Velmi děkuji také všem participujícím probandům, kteří si ve svých nabytých harmonogramech mezi zkouškami nových premiér a večerními představeními udělali čas na vyplnění dotazníků.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Bc. MgA. Josef Bartoš

V Praze dne 28. června 2023

Abstrakt

Profesionální tanečníci a tanečnice jsou oproti běžné populaci náchylnější k vyšší míře perfekcionistačtých tendencí a k vyšší prevalenci poruch příjmu potravy, a to z důvodu vysokého důrazu na tělesné aspekty jedince. Cílem této diplomové práce bylo porovnat výskyt a vzájemnou souvislost perfekcionismu, poruch příjmu potravy a well-beingu v žánrech klasického a současného tance. Za tímto účelem byl proveden kvantitativní výzkum na vzorku 109 probandů (74 žen, 35 mužů). Probandi klasického a současného tance se signifikantně nelišili v perfekcionismu ani v poruchách příjmu potravy. U celkového souboru (bez rozlišení žánru) byla však nalezena středně silná pozitivní korelace ($r = 0,32$, $p = <0,001$) mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy a slabá negativní korelace ($r = -0,23$, $p = 0,02$) mezi perfekcionismem a well-beingem. Ověřovaný mediační model vztahu mezi perfekcionismem a well-beingem mediováný pomocí poruch příjmu potravy nedosáhl statistické signifikance ($\beta = -0,08$, $SE = 0,04$, $p = 0,43$). Ačkoliv mezi skupinou klasického a současného tance nebyly nalezeny signifikantní rozdíly, zjištěné korelační vztahy odpovídají výsledkům dosavadních výzkumů a naznačují důležitost rozvoje a aplikace preventivních programů v prostředí profesionálního tance.

Klíčová slova: profesionální tanec; klasický tanec; současný tanec; perfekcionismus, poruchy příjmu potravy; well-being

Abstract

Compared to the general population, professional dancers are more prone to higher levels of perfectionism and a higher prevalence of eating disorders due to the high emphasis on the physical aspects of the individual. The aim of this thesis was to compare the prevalence and correlation of perfectionism, eating disorders and well-being in the genres of classical and contemporary dance. To this end, quantitative research was conducted on a sample of 109 probands (74 females, 35 males). Classical and contemporary dance probands did not differ significantly in perfectionism nor eating disorders. However, for the total sample (without distinguishing the genre), a moderate positive correlation ($r = .32, p = <.001$) was found between perfectionism and eating disorders and a weak negative correlation ($r = -.23, p = .02$) between perfectionism and well-being. The tested mediation model of the relationship between perfectionism and well-being mediated by eating disorders did not reach statistical significance ($\beta = -.08, SE = .04, p = .43$). Although no significant differences were found between the classical and contemporary dance groups, the correlations found are consistent with the results of previous research and suggest the importance of developing and applying prevention programs in the professional dance setting.

Key words: professional dance; classical ballet; contemporary dance; perfectionism; eating disorders; well-being

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. PROFESIONÁLNÍ TANEC	10
1.1. KLASICKÝ TANEC.....	11
1.2. SOUČASNÝ TANEC.....	12
1.3. POROVNÁNÍ KLASICKÉHO A SOUČASNÉHO TANCE	13
2. PERFEKCIONISMUS A PROFESIONÁLNÍ TANEC	15
2.1. PERFEKCIONISMUS A JEHO TEORETICKÉ MODELY	15
2.2. PERFEKCIONISMUS VE SVĚTĚ PROFESIONÁLNÍHO TANCE	17
3. PERFEKCIONISMUS, PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY A PROFESIONÁLNÍ TANEC	22
3.1. VZTAH PERFEKCIONISMU A PORUCH PŘÍJMU POTRAVY	22
3.2. PERFEKCIONISMUS A PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY VE SVĚTĚ PROFESIONÁLNÍHO TANCE.....	23
4. WELL-BEING A SVĚT PROFESIONÁLNÍHO TANCE	29
4.1. ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST PROFESIONÁLNÍHO TANEČNÍKA	29
4.2. KRITICKÁ POZNÁMKA K DEMOGRAFII VÝZKUMŮ.....	33
EMPIRICKÁ ČÁST	36
5. CÍL VÝZKUMU	36
5.1. VÝZKUMNÉ OTÁZKY	36
5.2. VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY	36
6. METODIKA	37
6.1. VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	37
6.1.1. <i>Klasický tanec</i>	39
6.1.2. <i>Současný tanec</i>	40
6.1.3. <i>Velikost souboru</i>	42
6.2. MĚŘÍCÍ NÁSTROJE	42
6.2.1. <i>Eating Disorder Examination – Questionnaire 7 (EDE-Q7)</i>	42
6.2.2. <i>Frost Multidimensional Perfectionism Scale – Brief (FMPS–Brief)</i>	43
6.2.3. <i>WHO-5 Well-being Index (WHO-5)</i>	44
6.3. PROCEDURA	44
6.4. STATISTICKÁ ANALÝZA	45
6.5. ETIKA VÝZKUMU	46
7. VÝSLEDKY	47
7.1. PERFEKCIONISMUS U JEDNOTLIVÝCH SKUPIN (H1).....	47

7.2.	PPP U JEDNOTLIVÝCH SKUPIN (H2)	47
7.3.	PERFEKCIONISMUS A PPP (H3).....	48
7.4.	PERFEKCIONISMUS A WELL-BEING (H4).....	49
7.5.	MEDIACE PERFEKCIONISMUS – PPP – WELL BEING (H5)	50
8.	DISKUZE	51
8.1.	LIMITY VÝZKUMU	53
8.1.1.	<i>Výzkumný design</i>	53
8.1.2.	<i>Výzkumný soubor</i>	54
8.1.3.	<i>Nástroje</i>	54
8.1.4.	<i>Administrace metod</i>	56
8.1.5.	<i>Validita získaných dat, výsledků i jejich interpretace</i>	57
8.2.	SILNÉ STRÁNKY VÝZKUMU A DOPORUČENÍ.....	58
ZÁVĚR.....		60
REFERENCE		61
SEZNAM ZKRATEK.....		78
PŘÍLOHY		79
PŘÍLOHA 1 – WHO-5.....		79
PŘÍLOHA 2 – FMPS-BRIEF		79
PŘÍLOHA 3 – EDE-Q7		79

Úvod

V předkládané diplomové práci se věnuji souvislosti perfekcionismu, poruch příjmu potravy a well-beingu u profesionálních tanečníků a tanečnic klasického a současného tance. Vztah perfekcionismu a poruch příjmu potravy je hojně studovaným tématem u běžné populace (Vacca et al., 2021; Dahlenburg et al., 2019; Limburg et al., 2017; Wade et al., 2016; Bills et al., 2023), existují studie zaměřující se na tutéž problematiku u elitních sportovců (Barakat et al., 2023; Prnjak et al., 2019; Shanmugam & Davies, 2015; Bratland-Sanda & Sundgot-Borgen, 2013) i u profesionálních tanečníků (Annus & Smith, 2009; Silverii et al., 2022; Anshel, 2004). Aktuální výzkum v oblasti profesionálního tance se nicméně vyznačuje dvěma zásadními nedostatky. První představuje absence studia vlivu perfekcionismu a poruch příjmu potravy na well-being, tedy osobní pohodu jedince. Dosavadní studie (Blevins et al., 2022; Farmer & Rogan, 2022; van Winden et al., 2020; Atienza et al., 2020; Draugelis et al., 2014) totiž nezkoumají profesionální tanečnický, ale věnují se frekventantům zájmových kurzů či posluchačům tanečních konzervatoří a univerzit. Druhým problémem je absence žánrového rozdělení, kterému jen málokterí autoři věnují pozornost (Rodrigues et al., 2017; Cardoso et al., 2017; Arcelus et al., 2014). Mezi světy klasického a současného tance přitom existují značné rozdíly (Návratová, 2017; Vašek, 2017), a to zejména v souvislosti se způsobem provozování této profese. Profesionální tanečníci a tanečnice proto představují skupinu náchylnou nejenom ke zvýšené míře perfekcionismu a vyššímu procentuálnímu zastoupení poruch příjmu potravy, významně může být ohrožena také jejich osobní pohoda a duševní zdraví. Pro takové tvrzení však chybí výzkum, který by hypotézu ověřil a dal by impulz k tvorbě preventivních programů a jejich implementaci do tanečního školství. Z výše zmíněných důvodů jsem se rozhodl zkoumat výskyt a souvislost perfekcionismu, poruch příjmu potravy a well-beingu s akcentem na žánrové rozdělení klasického a současného tance.

Než přistoupím k samotnému výzkumu, věnuji se v úvodních kapitolách této práce teoretickému ukotvení perfekcionismu, poruch příjmu potravy a well-beingu. V první kapitole definuji profesionální tanec, upozorňuji zejména na problematické momenty tance jako profese. Zároveň nastiňuji žánry klasického a současného tance, poukazuji na jejich podobnosti i odlišnosti. Další kapitoly teoretické části mají vždy obdobnou strukturu – nejdříve se věnuji konceptu v obecné rovině, následně jej aplikuji na taneční umění. Ve druhé kapitole se věnuji perfekcionismu, ve třetí kapitole jej dávám do souvislosti

s poruchami příjmu potravy a ve čtvrté kapitole se věnuji well-beingu v souvislosti s charakteristickým životem profesionálních tanečníků a tanečnic. Teoretická část práce tak klene pomyslný kontextuální oblouk mezi perfekcionismem jako možnou příčinnou poruch příjmu potravy, které negativně ovlivňují duševní pohodu, well-being profesionálních tanečníků a tanečnic. Ve výzkumné části porovnávám míru studovaných fenoménů, zkoumám vzájemné korelace a testuji navržený mediační model. Do výzkumného designu jsem rovněž již zmíněné rozdělení mezi klasickým a současným tancem. Tímto zaměřením obohacuji zejména dosavadní výzkum, který často podobnou úroveň detailu postrádá.

Teoretická část

1. Profesionální tanec

Považovat taneční interpretaci za profesi se jeví jako problematické (Bulínová et al., 2013), v profesionální tanečním prostředí totiž absentují základní struktury, podle nichž by bylo možné nazvat taneční interpretaci profesí: chybějící možnosti univerzitního vzdělání, nedostatečná aktivita oborových organizací a nedostupnost etického kodexu.

Komplikovaná je rovněž problematika, koho lze nazvat profesionálem a koho nikoliv. Podle Akademického slovníku cizích slov (Petráčková & Kraus, 2000) znamená být profesionálem konat něco kvalitně, odborně a dobře. Vzhledem k absentujícímu vysokoškolskému vzdělání bychom mohli předpokládat, že odborným garantem v oboru interpretace bude absolvování konzervatorního vzdělání – tuto teorii však vyvrátí konkrétní případ české tanečnice Heleny Arenbergerové bez formálního tanečního vzdělání, která je ale několikanásobnou laureátkou Tanečnice roku na České taneční platformě (2000, 2008 a 2017), jež se objevila mimo jiné i v nominacích na prestižní ocenění Thálie v letech 2008 a 2020 (*Helena Arenbergerová*, 2020). Jiným úhlem pohledu na profesionalitu taneční interpretace by mohlo být angažmá v českém tanečním souboru, tedy aktuální pracovní poměr, který danému tanečnickovi zajišťuje obživu. Zde však narazíme na problém odlišného financování klasického a současného tance, které ve většině případů nedovoluje zaměstnávat tanečníky v souborech současného tance (Návrátová, 2017). Logikou angažmá v souboru bychom tak vyloučili z profesionálních tanečníků například českou tanečnici Andreu Opavskou, laureátku Tanečnice roku 2014 na České taneční platformě, nominovanou na cenu Thálie 2015, a také držitelku jednoho z nejprestižnějších světových ocenění Herald Angel Award 2014 z edinburského Festivalu Fringe (*Andrea Opavská*, b.r.).

Z výše uvedeného je patrné, že problematika tance jako profese, ale i otázka profesionality v oboru taneční interpretace, je komplikovaná a neexistuje shoda napříč odbornou komunitou. Za účelem výzkumu v empirické části této práce tak bylo nutné vytvořit koncept profesionality, jímž by bylo možné definovat výzkumný vzorek (detailní návrh k nalezení v kapitole 6.1).

1.1. Klasický tanec

Klasický tanec (též nazývaný klasický balet či jednoduše balet – obrázek 1) patří mezi nejstarší žánry západního divadelního tance, jehož historie se datuje do období renesance (Nevile, 2008). Pohybový systém tohoto žánru si zakládá na několika základních principech, které začaly vznikat už v polovině 17. století v souvislosti se založením Královské akademie tance (Pruiksma, 2003). Tyto principy se v různých obměnách zachovaly dodnes – patří mezi ně například vytočení dolních končetin v kyčelním kloubu *en dehors*, základní pozice dolních i horních končetin nebo důraz na vertikální polohu těla, později se také rozvinula špičková technika, tedy tanec na špičkách (Pásková & Ždichynová, 1978). V českém kontextu se klasický tanec objevuje na scénách vicesouborových divadel, z většiny příspěvkových státních, krajských či městských organizací. Jejich financování je garantováno státem, a proto si mohou dovolit nabídnout stabilní pracovní poměry nejen v administrativních, ale i v uměleckých pozicích. Tato tělesa, podle posledních oficiálních údajů, čítají od 8 do 82 zaměstnanců. (Vašek, 2017)

Obrázek 1

Labutí jezero, choreografie John Neumeier, foto Martin Divíšek (Labutí jezero - Národní divadlo, b.r.)

1.2. Současný tanec

Základy současného tance bývají spojovány s osobností taneční reformátorky Isadory Duncan, která se na přelomu 19. a 20. století postavila proti konvencím klasického tance. Zcela proměnila přístup k taneční tvorbě a pohybu – její pohyb měl působit přirozeným dojmem, měl respektovat anatomické zákonitosti, své místo získala improvizace a Duncan používala hudební doprovod, který nebyl určen pro tanec. (Daly, 1994) V průběhu 20. století se pak tyto snahy rozvinuly v moderní, postmoderní a nakonec i současný tanec. Nový taneční žánr opustil estetiku krásy spojovanou s klasickým tancem a stal se prostředkem vyjádření k problémům aktuálního světa. (Cohen, 2004; Petišková & Vangeli, 2005) Současný tanec (Obrázek 2) nemá jasně definovaný set pravidel či pohybů, naopak jeho podoba nabývá rozmanitých podob (Clarke, 2020). V českém prostředí se současný tanec objevuje na tak zvaných nezávislých scénách, jejich financování probíhá pomocí grantových výzev státních či krajských samospráv. Z toho důvodu většina souborů nezaměstnává na

pracovní poměr, nabízí pouze externí spolupráci tanečnickům i tanečnicím, jejichž počty se pohybují od 7 do 20 osob (Návratová, 2017).

Obrázek 2

La Loba, choreografie Lenka Vagnerová, foto V. Kronbauer (Lenka Vagnerová & Company | LA LOBA, b.r.)

1.3. Porovnání klasického a současného tance

Klasický a současný tanec se v mnohém odlišují. Vzhledem k tématu této práce považuji za důležité zmínit zejména odlišnosti v pojetí tělesného ideálu a ve formě práce s tělem v rámci jejich pohybových systémů.

Ačkoliv se nedá říci, že by oba žánry měly stanovený oficiální tělesný ideál tanečnicka, který má velký vliv na případnou míru perfekcionismu a výskyt poruch příjmu potravy, lze v diskutovaných oborech sledovat jisté tendence. Ty lze vyčíst například z přijímacích zkoušek na konzervatoře klasického a současného tance, z nichž je patrný značný rozdíl mezi oběma obory (*Konzervatoř Duncan centre – Přijímačky 2023*, b.r.; *Taneční konzervatoř hl. m. Prahy – Vyhlášení přijímacího řízení pro šk. rok 2023/2024*, 2022). Konzervatoř klasického tance klade mnohem větší důraz na vrozené fyzické dispozice, které jsou základním předpokladem pro postup do druhého kola přijímacího řízení. Konzervatoř současného tance naopak tyto tělesné dispozice neposuzuje téměř vůbec, soustředí se spíše

na schopnost ovládat vlastní tělo. Obě konzervatoře také kladou odlišný důraz na znalosti ze přírodních oborů – u klasické konzervatoře se jedná až o poslední položku, u druhé konzervatoře je to naopak součást prvního kola, tedy výkon v této části může zamezit dalšímu postupu v přijímacím řízení.

Tyto trendy lze sledovat i v případě konkurzů do jednotlivých ansámbků. Například vyhlášení konkurzu na doplnění tanečnic sboru baletu Národního divadla pro sezonu 2023–2024 obsahovalo přesné věkové i fyzické specifikace: maximální věk 25 let, minimální výška 160 cm a maximální 170 cm. Kromě informací o věku a výšce měly adeptky uvést v přihláškách i svou váhu. (*Národní divadlo Praha*, 2022) Oproti tomu konkurzní výzvy souborů současného tance podobné charakteristiky nevyžadují – například konkurz do Lenka Vagnerová & Company kromě běžných předchozích zkušeností vyžadoval kreativitu, otevřenost, učenlivost, týmovou práci a garanci dostatečné časové dotace. (*Lenka Vagnerová & Company-KONKURZ na tanečnicka (muže)*, 2021)

Do jisté míry tyto dva žánry odlišuje také konstruování pohybových systémů a tělesných ideálů (Albright, 1997; Pickard, 2013). Klasická taneční technika je na profesionální úrovni velmi exkluzivní, jelikož je třeba ovládnout celou řadu předem stanovených pohybů, jež si vyžadují konkrétní tělesné dispozice či tělesný vzrůst. Oproti tomu metody současného tance fungují mnohem více na individuální práci a modulaci principů na základě unikátnosti každého těla. I proto lze v současném tanci najít mnohem větší diverzitu tělesných ideálů, tedy různorodých tvarů, vzrůstů či jiných tělesných aspektů, má inkluzivní charakter.

Mezi světem klasického tance a současného tance však neexistuje neprodyšná stěna. Naopak, oba taneční žánry se v některých případech prolínají – například soubory Lenka Vagnerová & Company a 420PEOPLE některé své inscenace uvádějí na Nové scéně Národního divadla, a soubor Dekkadancers, jež je složen z bývalých i současných tanečnicků baletního souboru Národního divadla, vystupuje se svými inscenacemi v alternativním divadelním prostoru Jatka 78. Zároveň v repertoárové nabídce klasických ansámbků lze nalézt choreografie současných světových i domácích choreografů, čímž velké ansámby taktéž zasahují do světa současného tance.

2. Perfekcionismus a profesionální tanec

2.1. Perfekcionismus a jeho teoretické modely

Perfekcionismus patří mezi oblíbená výzkumná témata, a to zejména v souvislosti s negativním vlivem na další fenomény, což dokazuje velké množství publikovaných článků; dokazují to například meta-analytické revidující vztah perfekcionismu s akademickou úspěšností (Madigan, 2019), s pracovním výkonem (Ocampo et al., 2020), s vyhořením (A. P. Hill & Curran, 2016), se sportovním výkonem (A. P. Hill et al., 2018), s poruchami příjmu potravy (Bardone-Cone et al., 2007), se sebevražednými tendencemi (O'Connor, 2007) nebo obecně s psychopatologií člověka (Shafran & Mansell, 2001). „Perfekcionismus je běžně chápán jako osobnostní styl, který se vyznačuje snahou o bezchybnost, kladením příliš vysokých nároků na výkon a sklonem k přehnaně kritickému hodnocení vlastního chování.“ (Stoeber & Otto, 2006, s. 295)

Teoretických modelů perfekcionismu existuje velké množství. Nejužívanější Dvoufaktorový model perfekcionismu integruje mnohé předchozí konceptualizace, ale také připomínky a výtky k nim (Stoeber, 2018). Perfekcionismus v této konceptualizaci znamená „touhu po dosažení nejvyšších standardů výkonu v kombinaci s kritickým hodnocením vlastního výkonu.“ (Franco-Paredes et al., 2005, s. 62) Neexistuje však shoda nad tím, jak jednotlivé faktory nazývat. Často skloňovanou dvojicí bývá perfectionistic strivings a perfectionistic concerns (Stoeber & Otto, 2006), objevuje se ale také alternativní označení personal standards perfectionism a evaluative concerns perfectionism (Dunkley et al., 2000). Původně tyto dvě dimenze positive strivings a maladaptive evaluation concerns vydělili Frost et al. (1993), když porovnali dva nejčastěji užívané měřicí nástroje perfekcionismu: Frost Multidimensional Perfectionism Scale (Frost et al., 1990) a Hewitt and Flett Multidimensional Perfectionism Scale (Hewitt et al., 1991).

Do této konceptuální debaty zasahuje Model klinického perfekcionismu (Shafran et al., 2002), který využívají i některé studie věnující se populaci tanečních umělců (Goodwin et al., 2014; Penniment & Egan, 2012). Klinický perfekcionismus je definován jako „nadměrná závislost sebehodnocení na sledování vlastních náročných standardů v alespoň jedné vysoce významné oblasti, a to navzdory nepříznivým dopadům.“ (Shafran et al., 2002, s. 778) Poslední citovaní autoři tvrdí, že ono negativní, klinické hledisko se skrývá v nadměrně negativním sebe hodnocení, nikoliv v nadměrně vysokých standardech.

Konceptuální gros klinického perfekcionismu kritizuje multidimenzionální přístup ke studiu tohoto fenoménu:

Rozšířené používání dvou multidimenzionálních měřících nástrojů vedlo k přijetí perfekcionismu jako multidimenzionálního konstruktů. Domníváme se, že to vedlo k příliš snadnému ztotožnění tohoto konceptu s metodou jeho měření. Namísto toho, aby zůstal nezávislým, teoreticky a klinicky založeným konstruktem, je nyní perfekcionismus obvykle ztotožňován se skóry v jednom ze dvou sebeposuzovacích nástrojů určených k jeho hodnocení. Hlavní potíž spočívá v tom, že podle našeho názoru současné nástroje hodnotí širší škálu rysů než ty, které kliničtí psychologové a první teoretici popsali jako charakteristiky perfekcionismu. Pouze ‚selforiented perfectionism‘, ‚personal standards‘ a některé položky subškály ‚concern over mistakes‘ se blíží hodnocení konstruktů perfekcionismu, jak je popisován, a i v tomto případě je jen málo položek, které se týkají sebehodnocení (Shafran et al., 2002, s. 776).

Autoři dodávají, že ostatní položky spíše měří související konstrukty a fenomény, nikoliv však perfekcionismus jako takový.

V oblasti elitních sportovců i profesionálních tanečnicků se objevuje také Model nezávislých efektů (Jowett et al., 2016). Ten si zakládá na hlavních dimenzích dvoufaktorového modelu, avšak studuje oba faktory nezávisle na sobě, bez vzájemné interakce. Oddělení dimenzí a jejich separátní studium pomáhá vysvětlit často protichůdné vzorce různých aspektů perfekcionismu, čímž je možné vysvětlit bohatost jeho projevů (Stoeber, 2012). V tomto přístupu se dokonce hovoří o pure perfectionistic strivings a pure perfectionistic concerns (Jowett et al., 2016). Jedná se však o pouze hypotetickou statistickou úvahu, která se potýká s problematickou konstruktovou validitou (Hill, 2014).

Na rozdíl od předchozího modelu, další hojně užívaný koncept v oblasti elitních sportovců a profesionálních tanečnicků s názvem 2 x 2 model perfekcionismu si zakládá na vzájemné interakci obou faktorů. Shodně se však snaží zachytit „různé způsoby perfekcionistického bytí.“ (Gaudreau, 2016, s. 175) Toto konceptuální pojetí rozlišuje dvě dimenze nazvané personal standards perfectionism (dále PSP) a evaluative concerns perfectionism (dále ECP) a obsahuje celkem čtyři různé subtypy, či lépe řečeno profily chování jedinců v závislosti na tom, jaké skóre v jednotlivých dimenzích daný jedinec má. Mezi tyto čtyři typy patří: a) non-perfectionism (nízké skóre v obou dimenzích), b) pure evaluative concerns perfectionism

(vysoké skóre v ECP, nízké skóre v PSP), c) pure personal standards perfectionism (vysoké skóre v PSP, nízké skóre v ECP) a d) mixed perfectionism (vysoké skóre v obou dimenzích). Slovo čistý (*pure*) neznamená přítomnost jedné dimenze a absenci druhé jako tomu bylo v případě Modelu nezávislých efektů, v tomto pojetí jde spíše o dominanci jedné dimenze nad druhou (Gaudreau, 2016).

2.2. Perfekcionismus ve světě profesionálního tance

Perfekcionismus patří rovněž v tanečním výzkumu mezi často zkoumaná témata (Nordin-Bates et al., 2023; Jowett et al., 2021; Nordin-Bates & Kuyser, 2021; A. Hill, 2016; Quested et al., 2014; Stoeber, 2014; Flett & Hewitt, 2014; Hall & Hill, 2012). Z hlediska profesionálního tance je to pochopitelné, jelikož kladení extrémního, někdy až obsesivního důrazu na detail patří do každodenní reality tohoto oboru (A. Hill et al., 2015). Nejpatrněji se tento aspekt jeví v rovině tělesného pohybu, a to zejména ve světě klasického tance, jehož gros tvoří sošné pózy těla v přesném prostorovém uspořádání (Pásková & Ždichyncová, 1978). Jednotlivé tělesné části musí být v dokonalé symetrii tak, aby vytvářely předem stanovenou, esteticky libou formu (Janeček, 1997). Pro tyto formy existují v klasickém tanci francouzské názvy, které usnadňují komunikaci a obsahují celý seznam požadavků na to, jak má daná póza těla vypadat (Grant, 2008). Příkladem může být póza *arabesque*, česky arabeska, hovorově holubička (obrázek 3) – jedná se o stoj na jedné noze v ideálním případě vytočené v kyčelním kloubu na 90 stupňů. Druhá noha se nachází v totožném úhlu natažená směrem vzad (francouzsky *derrière*) a ideálně horizontálně se zemí. Při zvedání nohy vzad je však důležitým pravidlem, že hroty pánevní kosti musí stále směřovat dopředu, tedy nesmí dojít k vychýlení v pánvi na úkor výšky spodní končetiny směřující vzad, což samozřejmě s sebou přináší značné nároky na flexibilitu nejen v kyčelním kloubu, ale také v oblasti bederní části páteře. Vrchní část těla je vertikálně s podlahu, jedna ruka míří před tělo, zhruba v rovině středu hrudníku a doprovází ji pohled tanečnicka, druhá ruka míří do strany, případně lehce vzad a většinou není výše než rameno této ruky. Zhruba tak bychom mohli shrnout set pravidel, která se skrývají pod názvem *první arabeska*. Nutno podotknout, že se mohou některé požadavky mírně lišit v závislosti na stylu, ale třeba i preferencích pedagoga či choreografa (například ilustrativní Obrázek 3 ukazuje, že jedna z horních končetin nesměruje do strany, ale dozadu), základ této pózy je však vždy totožný a každý tanečník klasického tance bude znát její koncept. A ačkoliv se pravidla vyvíjejí v čase, trend

fixování technického rázu jednotlivých poloh začal již v období renesance a umocnil se ještě více se založením Královské akademie tance ve Francii v roce 1661 (Brodská, 2017). Hodiny klasického tance na konzervatořích (Tarasov, 1983; Vaganovova, 1981) mají zpočátku hodně mechanický ráz. Student se musí nejdříve naučit všechna pravidla jednotlivých pozic, které se postupem času spojují v komplikovanější a komplexnější taneční variace. Teprve v interpretačních hodinách je kladen důraz na prožitek, méně na techniku.

Současný tanec si rovněž zakládá na technickém provedení pohybu, nedá se však hovořit o pevně stanovených pózách s jasně daným názvoslovím (ačkoliv mohou existovat i výjimky) (Clarke, 2020). Současný tanec si mnohem více zakládá na pohybových principech – například švih, pád, kontrakce a podobně (Horosko, 2002; Stodelle, 1978). Mnohdy hlavní požadavkem a konkurenční výhodou v tomto žánru je důraz na pohybovou všestrannost (Blažíčková, 2005), a proto se zdá být strategičtější klást důraz na pohybové principy, které mají obecnější charakter než konkrétní, fixované pohyby.

Obrázek 3

Póza Arabesque (Wikipedia, b.r.).

Perfekcionistické tendence by bylo možné hledat nejenom na úrovni provedení jednotlivých pohybů, ale také v rovině choreografické. Tvůrce se snaží o přesné vymezení jednotlivých akcí v čase i prostoru; často detailní načasování i prostorové uspořádání je natolik důležité,

že se stává součástí tvorby významu dané choreografie, a proto je jejich přesné vymezení extrémně důležité (Humphrey, 1987; Blom & Chaplin, 1982). Pomínu-li performativní tendence současného tance nebo žánr post-dance či non-dance (Pavlišová, 2018), v němž choreografie ve smyslu předem stanoveného, konkrétního pohybového materiálu pozbývá smyslu, lze choreografii v prvním zmíněném význam vnímat jako určitý druh perfekcionismu.

Nordin-Bates et al. (2011) však upozorňuje, že by bylo vhodnější mluvit o perfekcionistačtých tendencích, jelikož neexistuje jasná diagnostická shoda na tom, jaké skóry jednotlivých diagnostických nástrojů lze považovat za normální a běžné, a které z této normy naopak vybočují. Zároveň důraz na detail nemusí nutně znamenat jeho přítomnost, či snad přítomnost klinického, tedy maladaptivního perfekcionismu. V této souvislosti se rozlišuje například perfekcionismus od usilování o excelentní výkon (excellence striving) (Gaudreau, 2019). Takové snažení má podobu stanovování dosažitelných, reálných cílů, na rozdíl od perfekcionismu, ve kterém jde o dokonalost a sebekritičnost v případě nedosažení stanovených, často nereálných cílů. Autor tvrdí, že excelencismus (excellencism) a perfekcionismus jsou sice rozdílné, avšak související konstrukty a zároveň excelencismus je antecedentem perfekcionismu, respektive je nutný, aby bylo možné posoudit, zda se jedná o zdravé či nezdravé dosahování vytyčených cílů.

Existuje mnoho teoretických publikačních výstupů, které se zabývají všeobecně povahou perfekcionismu v tomto oboru (Flett & Hewitt, 2014; Hall & Hill, 2012; Hill, 2016; Stoeber, 2014). Výzkumně se tímto fenoménem však zabývala rovněž řada autorů, záměrně se však v následujících odstavcích zdržím komentářů k literatuře, která pojednává o souvislosti perfekcionismu a poruch příjmu potravy – toto téma okomentuji v následující kapitole. Příkladem výzkumu na populaci studentů tance je již zmíněná práce Nordin-Bates et al. (2011), v níž z celkového vzorku 250 studentů bylo 39,2 % konzervatoristů, 30,8 % frekventantů zájmových studií a 30 % univerzitních studentů, rovnoměrně rozložených mezi oba žánry. Z výsledků této studie vyplývá, že prevalence perfekcionismu je 40,59 % s tím, že většina (84,94 %) spadala do oblasti středních a vysokých perfekcionistačtých tendencí. Jak ale sami autoři uvádí, pouze 3,2 % ($n = 8$) dosáhlo nejvyšších skóre ve všech dimenzích, a proto naznačují, že čirý perfekcionismus bude spíše raritou. Dle výsledků těchto autorů se zdá být prevalence identická v obou zmíněných žánrech.

Část dohledaných studií se věnovala ověřování a testování hypotéz 2x2 modelu perfekcionismu (Jowett et al., 2021; Nordin-Bates & Kuylser, 2021; Quested et al., 2014) či mediačním/moderačním modelům, jež zahrnovaly perfekcionismus jako jednu z komponent

zkoumané struktury (Atienza et al., 2020; Chou et al., 2019). V souvislosti s tématem této práce považuji za relevantní zmínit, že Atienza et al. (2020) studovali motivaci jako mediátor vztahu mezi perfekcionismem a well-beingem, a to na vzorku 146 studentů (123 žen), z nichž 42,5 % ($n = 62$) se věnovalo převážně klasickému tanci, 29,5 % ($n = 43$) současnému tanci, 33,6 % ($n = 49$) španělskému tradičnímu tanci a 6,2 % ($n = 9$) ostatním, blíže nespecifikovaným žánrům – z těchto dat vyplývá, že někteří studenti se věnovali více studijním programům najednou. V závěru pak reportují, že amotivace je významným prediktorem vyhoření, a naopak negativním prediktorem well-beingu. Nebyli však jediní, kteří se ve svých výzkumech věnovali motivovaností studentů tance, ve dvou textech se objevilo téma motivačního klima tanečních lekcí a jeho spojitost s dopady na psychiku jedince (Carr & Wyon, 2003; Nordin-Bates et al., 2014). V dohledaných textech se rovněž objevilo téma kreativity (Nordin-Bates, 2020), která zmírňuje perfekcionistické obavy. Byl rovněž navržen preventivní pětidenní program na podporu kreativity a záměrné práce s perfekcionistickými tendencemi (Karin & Nordin-Bates, 2020).

Během psaní této diplomové práce jsem dohledal pouze čtyři výzkumné studie, jež obsahovaly alespoň částečně vzorek profesionálních tanečnicků. Nordin-Bates (2023) se ve své případové studii opět zaměřila na testování 2x2 modelu perfekcionismu a pomocí rozhovorů a dotazníků studovala jednu tanečnici a jednoho tanečnicka v longitudinálním designu s pětiletým odstupem. Autorka upozorňuje, že na základě získaných informací se zdá být důležitým prvkem pro práci s perfekcionistickými tendencemi autonomie člověka. Hill et al. (2015) provedli kvalitativní design, a to mezi těmi, kteří sami sebe identifikují jako perfekcionisty v oblasti sportu a performativních umění – jejich vzorek obsahoval z celkového počtu patnácti osob čtyři profesionální tanečnický, z nichž tři byli tanečnici klasického tance a jeden latinských, afrických a karibských tanců. Na základě tematické analýzy zjišťovali, co pro účastníky výzkumu perfekcionismus znamená a jak je tato charakteristika ovlivňuje v běžném i v profesním životě. „Být perfekcionista bylo charakterizováno (...) jako vysoce motivační a jako zdroj vnitřního pohonu. Být perfekcionista zároveň vnímali jako větší schopnost dosáhnout úspěchu v příslušných oblastech, ale v různé míře také zvyšovalo pocit napětí v jejich životě.“ (A. Hill et al., 2015, s. 250)

Eusanio et al. (2014) se věnovali mediační analýze, ve které studovali stud jak mediátor vztahu mezi perfekcionismem (socially-prescribed perfectionism) a sebepojetím. Profesionální tanečnici měli statisticky signifikantně vyšší skóre perfekcionismu než kontrolní skupina a zároveň u tanečnicků byla potvrzena pozitivní souvislost se studem,

kdežto u kontrolní skupiny nikoliv. Mediační analýza pak prokázala statisticky signifikantní mediaci, která se neprojevila u kontrolní skupiny. U tohoto výzkumu však není z textu zřejmé, o jak pokročilé tanečnický se jednalo – autoři uvádějí, že se výzkumu zúčastnilo celkem 47 univerzitních studentů, z nichž bylo 24 zařazeno do skupiny elitních tanečnicků a 23 do skupiny ne-tanečnicků. Pro výběr do skupiny elitních tanečnicků kritéria zněla následovně: minimálně pětiletý trénink a angažmá v profesionálním prostředí. Bohužel ale není jasné, jak ono profesionální prostředí mělo vypadat, co tím bylo přesně míněno. Vezmeme-li v potaz, že se jednalo o univerzitní posluchače, je velmi nepravděpodobné, že by se zároveň jednalo o členy tanečních souborů, zřejmě se jednalo o začínající profesionální tanečnický. V každém případě nejasnosti kolem výzkumného vzorku umocňuje malý počet probandů a vzájemné porovnávání skupin s 23 a 24 účastníky. Otázkou tedy zůstává, do jaké míry jsou výsledky této studie relevantní a validní.

Poslední dohledanou studií je práce Liederbacha a Compagno (2001), jejichž výzkumný vzorek ($n = 644$) obsahoval část profesionálních tanečnicků a část univerzitních studentů. Autoři se zabývali tanečnický se zraněním a tanečnický bez zranění. Mezi nejčastějšími příčinami zranění byly zmiňovány faktory vyplývající ze samé podstaty profese: únava, nadměrná pracovní zátěž, vysoce intenzivní či monotónní povaha práce, kolísání psychického rozpoložení nebo úprava stravovacích návyků. Skupina zraněných tanečnicků vykazovala signifikantně vyšší skóry na škálách nespokojenosti se svým tělem, tendencích ke štíhlosti, bulimických tendencích a perfekcionismu. V rámci tohoto výzkumu autoři prozkoumali celkem 500 reportovaných zranění ve dvouletém období. Z jejich výsledků tedy vyplývá, že existuje korelace mezi perfekcionismem a zraněním, ačkoliv nevypovídá o kauzalitě studovaného vztahu.

3. Perfekcionismus, poruchy příjmu potravy a profesionální tanec

3.1. Vztah perfekcionismu a poruch příjmu potravy

Rozsáhlá vědecká literatura poukazuje na existující vztah mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy, a to jak na běžné populaci (Vacca et al., 2021; Dahlenburg et al., 2019; Johnston et al., 2018; Stoeber et al., 2017; Wade et al., 2016; Egan et al., 2013; Keel & Forney, 2013; Bardone-Cone et al., 2007), tak na populaci elitních sportovců a profesionálních tanečnicků (Arcelus et al., 2014; Cardoso et al., 2017; Donti et al., 2021; Egan et al., 2017; Hopkinson & Lock, 2004; Silverii et al., 2022). Nedávná meta-analýza (Dahlenburg et al., 2019) potvrdila, že lidé trpící mentální anorexií (anorexia nervosa) měli vyšší míru adaptivního i maladaptivního perfekcionismu v porovnání s neklinickou populací, ale i v porovnání s lidmi s jinou psychiatrickou diagnózou. K podobnému efektu však dochází i u jiných typů poruch příjmu potravy, například u záchvatovitého přejídání (binge eating) (Farstad et al., 2016). Vzájemný vztah mezi titulními charakteristikami však není reportován pouze u dospělé populace, ale i u adolescentních vzorků (Vacca et al., 2021), u nichž se významná souvislost s poruchami příjmu potravy odhalila zejména v souvislosti s faktorem perfectionistic concerns, méně pak už s faktorem perfectionistic strivings. Tytéž výsledky se objevují i u dětských psychiatrických pacientů (Johnston et al., 2018).

Pro zachování stručnosti uvedu pouze dvě nejvýznamnější konceptualizace. Tří faktorový model těží z původního Tří faktorového modelu rozvoje bulimických symptomů (Vohs et al., 1999), v němž figuroval moderovaný vztah mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy pomocí sebeúcty (self-esteem). Aktuální verze tohoto modelu (Bardone-Cone et al., 2006) poukazuje na moderovaný vztah mezi perfekcionismem a obavami z váhy a tvaru těla pomocí sebeúčinnosti (self-efficacy), který má následně vliv na rozvoj poruch příjmu potravy. Podle tohoto modelu lze tvrdit, že lidé s vysokým perfekcionismem a nízkou sebeúčinností zažívají větší obavy z tvaru a váhy vlastního těla, což následně vede k větší pravděpodobnosti rozvoje poruch příjmu potravy. Někteří autoři však považují tento model za kontroverzní, jelikož se v následných replikacích zmíněnou moderaci, ani mediaci nepodařilo prokázat (La Mela et al., 2015).

Druhou významnou teoretickou koncepcí vzájemného vztahu představuje Transdiagnostický model (Fairburn et al., 2003). Jeho kořeny sahají do kognitivně-

behaviorální terapie, v rámci níž se kliničtí psychologové snažili léčit pacienty s bulimií, u poloviny případů však léčba neměla dlouhodobý efekt a docházelo k relapsům. Proto byl navržen transdiagnostický model, ve kterém hrají roli celkem čtyři mechanismy, které se podle autorů podílejí na udržování poruch příjmu potravy (autoři navrhují rozšíření i na další poruchy, nikoliv jenom bulimia nervosa): a) klinický perfekcionismus, b) nízká sebeúcta, c) náladová intolerance a d) interpersonální obtíže. Na grafickém znázornění níže je patrná vzájemná interakce mezi jednotlivými mechanismy:

3.2. Perfekcionismus a poruchy příjmu potravy ve světě profesionálního tance

Ve světě profesionálního tance může být extrémní apel na tělo, na jeho tvar, váhu, pružnost, hbitost či symetrii rizikovým faktorem pro rozvoj poruch příjmu potravy, a to zejména v souvislosti s perfekcionismem, který se v tomto prostředí vyskytuje (Liederbach & Compagno, 2001; Nordin-Bates et al., 2011). Základní charakteristikou náplně práce profesionálního tanečnicka je totiž ustavičná expozice těla, ať už na jevišti nebo na zkušebním sále (obrázek 5).

Obrázek 4

Baletní sál Národního divadla v Praze (Národní divadlo, b.r.)

Není tedy překvapením, že i výzkum v této oblasti potvrzuje zvýšený výskyt poruch příjmu potravy. Tento předpoklad potvrzuje i nedávná meta-analýza (Silverii et al., 2022) provedená na vzorku 12 výzkumných studií s 577 probandy klasického tance a s 728 probandy v kontrolní skupině. Výzkumná skupina vykazovala signifikantně vyšší skóry hned ve dvou měřících nástrojích poruch příjmu potravy – The Eating Attitude Test, EAT (D. M. Garner & Garfinkel, 1979) a The Eating Disorders Inventory, EDI-3 (D. Garner, 2004), u druhého uvedeného testu navíc tanečníci vykazovali vyšší skóry ve všech třech škálách odpovídajících projevům poruch příjmu potravy: Drive for Thinnes, Bulimia, Body Dissatisfaction. Tři studie v rámci zmíněné meta-analýzy navíc obsahovaly i měření míry perfekcionismu, která opět u taneční populace vykazovala signifikantně vyšší skóry než u kontrolní skupiny. Autoři poukazují na to, že zejména tři faktory, kromě perfekcionismu jmenují také přísnou disciplínu a vysoké osobní nároky, hrají roli v rozvoji symptomatologie poruch příjmu potravy. Zároveň ale upozorňují, že udržování štíhlého těla, které má přímou spojitost s perfekcionismem, konkrétně s vlastní sebekontrolou a kontrolou svého jídelního režimu, hraje důležitou roli v podávání požadovaného výkonu v elitních sportech i profesionálním tanci. Definují proto adaptivní a klinické, maladaptivní chování, které rozlišují podle toho, zda zkoumané charakteristiky přispívají k probandově zdraví či nikoliv. K výsledkům této studie je nutno dodat, že výsledná meta-analýza zahrnovala pouhých 12 originálních studií a většina vzorku analyzovaných studií neobsahovala profesionální tanečnický, ale studenty tance.

Prevalenci poruch příjmu potravy ověřovala meta-analýza (Arcelus et al., 2014) zahrnující 33 výzkumných studií vydaných v období 1966–2013 s celkem 3 337 probandy, z nichž 10 studií obsahovalo profesionální tanečnický klasického tance a dalších, blíže nespecifikovaných žánrů, zbytek zahrnutých studií obsahoval studenty tance či amatéry. Autoři vypočítali prevalenci nejdříve u všech tanečnicků a potom uvedli totéž u probandů klasického tance. Celková prevalence poruch příjmu potravy činila 12 % u všech tanečnicků (16,4 % v případě klasického tance), prevalence mentální anorexie činila 2 % u všech tanečnicků (4 % v případě klasického tance), prevalence bulimie činila 4,4 % u všech tanečnicků (2 % v případě klasického tance) a prevalence u nespecifických poruch příjmu potravy (tak zvané EDNOS) pak činila 9,5 % (14,9 % v případě klasického tance). Podobně jako u předchozí meta-analýzy i zde autoři reportovali zvýšené skóry v dotaznících EAT a EDI-3. Svou analýzu pak uzavřeli konstatováním, že tanečníci mají dvakrát vyšší riziko rozvoje poruch příjmu potravy a třikrát větší riziko rozvoje mentální anorexie či EDNOS oproti běžné populaci. Autoři zároveň zmiňují, že kvůli homogenitě vzorku zahrnuli pouze

takové studie, které pracovaly se studentskými vzorky klasických tanečnic; údaje k mužské populaci tedy prozatím chybí.

V jiné přehledové studii (Cardoso et al., 2017) se její autoři zabývali obrazem vlastního těla (body image) u profesionálních tanečnicků. Do analýzy zahrnuli celkem 7 výzkumných studií s celkem 602 participanty klasického, současného a jazzového tance. Výsledky potvrdily, že profesionální tanečníci se potýkají se zhoršeným obrazem vlastního těla, což může být jeden ze spouštěcích mechanismů rozvoje poruch příjmu potravy. Autoři upozorňují, že se jedná zejména o problematiku tělesného ideálu, zejména nízké váhy, která v tomto prostředí převládá. Zmiňují například běžnou praxi profesionálního tanečního školství, při níž se studenti pravidelně váží, aby se tak včas zabránilo nadměrně rostoucí váze. V této souvislosti poukazují na to, že jiný výzkum (Bolling & Pinheiro, 2010) dokázal, že klasičtí tanečníci mají průměrnou váhu o 12 %–15 % nižší než běžná populace, současní tanečníci pak o 6 % nižší než běžná populace. Tento rozdíl ilustruje i jedna ze zahrnutých studií (Reis et al., 2013), z níž je patrné, že ačkoliv mají všichni probandi BMI v normě, klasičtí tanečníci si přejí být štíhlejší, kdežto současní tanečníci jsou s obrazem vlastního těla spokojeni a většina by si naopak přála váhu zvýšit, zejména mužská část zkoumané populace. Ačkoliv autoři tento rozdíl mezi klasickým a současným tancem dále explicitně nerozvádějí, ze svých osobních zkušeností se domnívám, že svou roli může hrát i to, že na konzervatořích současného tance se studenti neváží. Autoři studii uzavírají voláním po vývoji preventivních programů pro profesionální tanečnický coby ohroženou skupinu společnosti vzhledem k možnému rozvoji symptomatologie různorodých poruch příjmu potravy.

Jiní výzkumníci se rovněž zabývali studiem spouštěcích mechanismů poruch příjmu potravy. Byly nalezeny tři hlavní rizikové faktory: a) druh, četnost a pravidelnost kontroly vlastní váhy, b) souvislost mezi obavami tanečnicků ohledně jejich stravy a možného nárůstu váhy a c) přítomnost psychiatrických poruch (Anshel, 2004). Navíc v posledním zmiňovaném výzkumu autoři uvádí, že spolu s větším rizikem také probandi reportují větší obavy z vlastní váhy, nespokojenost s vlastním tělem, ale také zvýšenou míru perfekcionismu. Jiným mechanismem může být například charakter vzdělávání, tedy zaměření na štíhlost postavy, který má prediktivní charakter k poruchám příjmu potravy, nikoliv však samotná přítomnost nebo čas strávený na tanečních lekcích (Annis & Smith, 2009). U poslední studie je však problematičtější nejenom retrospektivní povaha dat, ale také vzorek sestávající z 501 studentek vysokých škol, z nichž 232 mělo blíže nespécifikovanou taneční zkušenost a pouze 10 z nich reportovalo minimálně jednu profesionální, blíže nespécifikovanou zkušenost. V takovém případě je relevantním limitem této práce samotná

definice profesionální taneční zkušenosti, ale také to, že se nejednalo o profesionální tanečnický ani studenty profesionálního tance. Dá se tedy předpokládat, že v oblasti profesionálního tance by byly výsledky extrémnější.

Annus a Smith (2009) však přichází s pozoruhodnou teorií – navrhuje, že zvýšená míra perfekcionismu nemá přímou spojitost s poruchami příjmu potravy, ale že ovlivňuje vnímání negativních komentářů ohledně štíhlosti či váhy v tanečních lekcích, což může být dále prediktorem pro rozvoj zmíněné symptomatologie. Podle jejich teorie zvýšený perfekcionismus způsobuje větší důraz na akcentování tělesné štíhlosti, což vede k domněnce, že nízká váha bude následně spojena s kladným ohodnocením výkonu tanečnicka. V jejich interpretaci tak nejde pouze o externí faktory, jakým je například zmíněný důraz na štíhlost těla, ale také o vnitřní faktory, konkrétně zkreslená interpretace externích informací.

Nejsou ale jediní, kteří mluví o vzájemném vlivu externích i interních faktorů. Rozsáhlá přehledová studie (Jacobi et al., 2004) reportuje například vliv genderu a věku jako nejstabilnější prediktivní faktory – nejčastěji těmito poruchami trpí ženy (prevalence žen versus mužů je 10:1) a které se začínají projevovat nejčastěji v období adolescence a rané dospělosti. Naopak u etnické příslušnosti vyvrací zavedenou představu, že těmito poruchami trpí častěji bílá rasa (konkrétně zmiňují *caucasian*) a dokazují, že spojitost s etnicitou není natolik přímá. Rovněž diskutují obavy z váhy, dodržování diety a negativní obraz vlastního těla, které, zejména v případě dietních režimů, pojmenovávají přímo za prekursory rozvoje poruch příjmu potravy; mluví však o větším ovlivnění v případě záchvatovitěho přejídání, v mnohem menší míře pak v případě mentální anorexie. Upozorňují také, že existuje souvislost středně velké síly mezi poruchami příjmu potravy a jídelními návyky v raném dětství (například neochota jíst nové, neznámé potraviny nebo silná preference k určitým druhům oblíbených jídel) nebo se zažívacími problémy. Rovněž sexuální zneužívání, ať už v dětství či v dospělosti, a další negativní životní zkušenosti spojené se stresovými situacemi mají vliv na rozvoj symptomů zmiňovaných poruch. Zmiňují dále také faktory jako vysokou míru akulturace, život v industrializované společnosti, psychiatrická onemocnění v životní historii člověka či v jeho rodině, jako důležité se jeví rovněž vztahy v rodině. V souvislosti s tématem této diplomové práce zmiňují také silnou souvislost s perfekcionismem a s prostředím atletických soutěží, pravidelným fyzickým cvičením a pohybování se v prostředí akcentující nízkou tělesnou váhu. Autoři této přehledové studie poukazují na zásadní nedostatky výzkumu posledního zmíněného faktoru, a to zejména absence kontrolních skupin a nedostatek longitudinálních studií, které by vnesly větší kausální jasnost.

Na tutéž souvislost však poukazují i Thomas et al. (2005). Konkrétně vysvětlují, že se profesionální klasičtí tanečníci se zvýšenou hladinou perfekcionismu s větší pravděpodobností angažují v takových prostředích, kde panuje větší konkurence a soutěživost. Tím se vystavují okolí, které je náchylnější ke zvýšené představě štíhlého těla jako prostředku k optimálnímu výkonu. Profesionální tanečníci se tak vystavují zvýšenému sociokulturnímu tlaku těchto hodnot a nejčastějším způsobem, jak jich docílit, je omezení stravovacího režimu, což následně může vést k poruchám příjmu potravy.

Na základě tohoto podobných návrhů a výzkumů by se dalo soudit, že v rámci zmíněných kompetitivních disciplín panuje představa o kauzálním vztahu mezi štíhlým tělem a optimálním či snad výjimečným fyzickým výkonem. Základní nutričně-terapeutický výzkum však dokazuje, že se nejedná o štíhlou linii těla, která způsobuje optimální fyzický výkon, ale jde o souhru vyvážené stravy makro i mikronutrientů na základě aktuálního fyzického stavu daného jedince, který může mít například v případě ženského těla velmi specifický charakter (Rossi, 2017). Štíhlé tělo může být důsledkem optimálních stravovacích návyků, ale nemůže být jeho cílem, jelikož k cíli se dá dojít mnohými, i nezdravými cestami. Proto se zdají být studie longitudinálního charakteru naprostou nezbytnou podmínkou k dalšímu rozvoji vědění v této oblasti.

Existuje však i výzkum zabývající se faktory ve specificky tanečním prostředí (Dantas et al., 2018). Ty lze rozdělit na: a) kontextuální, b) interpersonální a c) osobní, kdežto zejména první dvě skupiny měli ve zmíněném výzkumu největší vliv na nespokojenost s vlastním tělem. V kvalitativním výzkumném designu, v němž autoři počítali četnost výskytu zmínek daných rizik, se zdál nejvýznamnějším faktorem přítomnost pedagogů a jejich negativních komentářů směrem ke tvaru či váze těla studentek a studentů (zmíněno v 19,4 %). Z dalších faktorů přesahující 10% hranici se jednalo o nutnost nošení předepsaného tanečního úboru, který zdůrazňoval linie těla (zejména upnutý tělový dres a silonky – zmíněno v 11,7 %) a používání zrcadel při trénincích, respektive rizikovým faktorem se jevílo neustálé pozorování vlastního těla v zrcadle (zmíněno v 11,46 %). Další, méně významné faktory byly například porovnávání vlastního těla s ostatními ve třídě, zejména se štíhlými jedinci (zmíněno v 9,3 %), spojování některých pohybů těla se zvýrazňování nadměrného váhy (například při skočných prvcích – zmíněno v 9,11 %) nebo aspekty spojené s danou vzdělávací institucí jako předepsané normy, časový harmonogram či dekorace v podobě obrázků štíhlých tanečnic a tanečnic na zdech (zmíněno v 8,91 %).

Vzhledem k zaměření této diplomové práce je pozoruhodné, že většina výzkumných projektů je realizována na populaci tanečnic a tanečnic klasického tance, případně na

studentech klasických konzervatoří nebo tanečních škol bez vyhraněného tanečního stylu – například i výše zmíněná meta-analytická studie Silverii et al. (2022) obsahuje výzkumné vzorky složené výhradně z představitelů klasického tance, zatímco studie Arceluse et al. (2014) obsahovala kromě klasických tanečníků blíže nespecifikované taneční styly. Studium vztahu mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy u profesionálních tanečníků současného tance téměř absentuje, ještě raritnější jsou pak studie, v nichž se obě populace tanečních stylů porovnávají. Mezi ojedinělé případy patří například textu kolektivu Rodrigues et al. (2017), v němž se věnovali únavovému syndromu a symptomatologii poruch příjmu potravy u profesionálních tanečníků klasického i současného tance brazilských tanečních skupin. Ačkoliv vzorek 108 tanečníků obsahoval 78 tanečníků současného tance (68,3 %), ve výsledcích rozdílů mezi oběma skupinami nijak nekomentují. Z přiložených tabulek však lze vyčíst, že u představitelů klasického tance našli prevalenci poruch příjmu potravy 25,5 %, u představitelů současného tance pak až 75,6 %. Autoři se zdrželi interpretace rozdílů kvůli malému vzorku ($n = 108$), což naznačují i v diskuzi. Ovlivnění zmíněné prevalence velikostí vzorku je pravděpodobné, jelikož jiné studie tak vysoké hodnoty prevalence neuvádějí – například Arcelus et al. (2014) uvádějí prevalenci u celého výzkumného souboru 12 %, u klasických tanečníků pak 16,4 %, poukazují tedy na zvýšení těchto hodnot spíše v baletní populaci – stále však musíme mít na paměti, že se jednalo o vzorek studentů, nikoliv profesionálů. Cardoso et al. (2017) rovněž uvádějí, že systematické přehledové studie sestávající z výzkumů zaměřených na představitelé současného tance uvádějí větší spokojenost s vlastním tělesným konceptem, sebeobrazem v porovnání s klasickými tanečníky.

Nordin-Bates et al. (2011) a García-Dantas et al. (2013) poskytují porovnání symptomatologie poruch příjmu potravy a jednotlivých tanečních stylů. První zmíněný autorský kolektiv přichází se závěrem, že mezi tanečníky klasického a současného tance nejsou žádné rozdíly, kdežto druhý autorský kolektiv naopak upozorňuje na odlišnosti mezi oběma skupinami – představitelé klasického tance vykazují vyšší skóry u poruch příjmu potravy, naopak představitelé současného tance mají menší sklon k obavám z obezity a celkově skórovali nejnižše ohledně položek týkající se striktní, dietní stravy (výzkumný vzorek této studie však obsahoval pouhých 22 současných tanečníků).

4. Well-being a svět profesionálního tance

Well-being, tedy životní pohodu jedince ovlivňuje jak míra perfekcionismu (Flett et al., 2022; Smith et al., 2018), tak přítomnost symptomů poruch příjmu potravy (Tomba et al., 2014; Winkler et al., 2014). Specifickou formou tohoto fenoménu je subjektivní well-being (Diener et al., 2018), který odkazuje na vlastní prožívanou spokojenost s životem, na vnímanou kvalitu života. Prožívanou subjektivitu považují autoři tohoto konceptu za silnou stránku, jelikož každý člověk může být různě spokojený s objektivními aspekty života na základě vlastních cílů, hodnot nebo i kultury, v níž se nachází. Konceptualizace subjektivního well-beingu následuje tripartitní model, který obsahuje tři hlavní složky: a) životní spokojenost, b) pozitivní emoce a c) negativní emoce (Diener, 1984). Vysoké skóry subjektivního well-beingu znamenají schopnost prožívat příjemné emoce, nízkou periodicitu negativních nálad a vysokou prožívanou spokojenost s vlastním životem (Diener et al., 2002). Vysoký subjektivní well-being má rovněž souvislost s nižším výskytem duševních nemocí, se silnějšími mezilidskými vztahy, s prosociálním chováním, s celkovým zdravím člověka a s jeho schopností optimální adaptace na životní prostředí (Busseri & Sadava, 2011). Subjektivní well-being má navíc prokázanou úzkou souvislost i s fyzickým zdravím člověka (Penedo & Dahn, 2005), což se jeví jako důležité téma pro prostředí profesionálního tance. Při operacionalizaci subjektivního well-beingu jako životní spokojenosti dosahoval korelační koeficient mezi jím a fyzickým zdravím $r = 0,365$ (Ngamaba et al., 2017). V následující kapitole se konkrétněji zaměřím na subjektivní well-being (pro snazší srozumitelnost však budu používat zavedenější termín well-being) ve světě profesionálního tance.

4.1. Životní spokojenost profesionálního tanečnicka

Mnohé výzkumné projekty ukázaly, že provozování tance má na fyzické a psychické zdraví (Cruz-Ferreira et al., 2015), včetně well-beingu (Vecchi et al., 2022) pozitivní vliv, a to napříč různými věkovými skupinami (Hui et al., 2009). Docházení do tanečních hodin konkrétně zlepšovalo kardiovaskulární či kardiorespiratorní kondici jedinců, jejich celkové fitness, schopnost kvalitní relaxace, snížení BMI, ale také zlepšení minerální hustoty v kostech tanečnicků oproti ne-tanečnickům; z psychologického hlediska participanti vykazovali například lepší sebepojetí, zlepšení obrazu vlastního těla, zvýšené vědomí vlastní

fyzické hodnoty spojené s vyšší mírou vnímané atraktivity, ale také snížení úzkostných stavů psychologického distresu a únavy při zvýšení well-beingu (Burkhardt & Brennan, 2012; Quiroga Murcia et al., 2010) Musíme si však uvědomit, že tanec v těchto studiích je považován za volnočasovou aktivitu, a i proto jejich výsledky odráží pozitivní efekty zejména ve fyzických měřeních, v psychologických však mnohem méně.

Výzkumem duševní pohody v profesionálním prostředí se zabývá mnohem méně autorů. Například u univerzitních studentů profesionálního tance byla nalezena negativní korelace mezi praktikováním mindfulness (konkrétně meditace, jóga nebo lekce Feldenkrais metody) a stresem ($r = -0,58$, $p = <0,01$), stresem specifickým pro taneční prostředí ($r = -,42$, $p = <0,01$) a negativními emocemi ($r = -0,56$, $p = <0,01$). Naopak pozitivní korelaci našli mezi praktikováním mindfulness a pozitivními emocemi ($r = -0,33$, $p = <0,01$) (Blevins et al., 2022). Zmíněný stres specifický pro taneční prostředí byl měřen pomocí dotazníku Recovery-stress questionnaire – Sport (Kellmann & Kallus, 2001), v němž existují čtyři subskály měřící schopnost zotavení a míru stresu ve sportovním prostředí, u nichž autoři upravili znění položek, aby odráželo taneční prostředí. I přesto se u úpravy položek (například: „Cítil*a jsem se vyhořený*á z tancování“) nedá říci, že by se jednalo o vyložení specifické faktory tanečního prostředí, jako tomu bylo například ve výzkumu zabývajícím se rizikovými faktory pro rozvoj poruch příjmu potravy (Dantas et al., 2018). Avšak vzhledem k tomu, že praktikování mindfulness prokazatelně přispívá ke zdraví jedince včetně jeho well-beingu (Keng et al., 2011), tyto výsledky poukazují na důležitost širšího začlenění podobných programů do vzdělávacích institucí profesionálního tance.

Podobně tak zvané task climate, definované jako prostředí, ve kterém jsou snahy tanečníka oceňovány, chyby vnímány jako možnost dalšího rozvoje a celkově je kladen důraz na kooperativní učení, má u univerzitních studentů tance mírnou souvislost (korelační koeficient se pohyboval dle škál v rozmezí 0,24–0,36, $p = <0,01$) s well-beingem (Draugelis et al., 2014). Regresní analýza navíc odhalila, že sebepojetí specifické pro taneční prostředí a zmiňovaný task climate působily jako pozitivní prediktory angažovanosti (R^2 hodnoty v rozmezí 0–15–0,55, avšak bez statistické signifikance), již byl konceptualizován v této studii well-being. Naopak signifikantní vztah byl nalezen v případě vysokých obav a úzkostí, nízkého vnímání task climate a sníženou sebedůvěrou ($R^2 = 0,29$) a v případě vysoké úzkosti z koncentrování se, nízkého vnímání task climate a nízkou hladinou zapojení se, oddanosti ($R^2 = 0,18$). Task climate tak může být protektivním faktorem úzkosti, jelikož snižuje vliv úzkosti na jednotlivé faktory well-beingu, například sebedůvěru a oddanost.

Vzhledem k tématu této práce je pozoruhodná studie Atienzy a kol. (2020), v níž se autorský kolektiv zabýval motivací jako mediátorem vztahu mezi perfekcionismem a well-beingem u 128 zájmových tanečníků klasického, současného a tradičního španělského tance. Well-being byl v této studii měřen pomocí Subjective Vitality Scale (Ryan & Frederick, 2006), a proto dále ve svých analýzách mluví o subjektivní vitalitě. Dokazují, že vztah mezi perfekcionismem a subjektivní vitalitou či vyhořením je mediován pomocí míry amotivace, Respektive vysoká míra perfekcionismu a nízká míra amotivace měly nepřímý pozitivní vliv na subjektivní vitalitu (nepřímý efekt v rozmezí 0,07–0,10) a negativní vliv na vyhoření (nepřímý efekt v rozmezí -0,08– -0,09) se středním až velkým efektem.

Další dvě dohledané studie akcentovaly spíše aktuální psychický stav univerzitních studentů tance a posléze i jejich duševní pohodu. Například pomocí Depression, Anxiety and Stress Scale – 21 (Lovibond & Lovibond, 1995) bylo zjištěno, že studovaní jedinci ($n = 14$) podle klinické kategorizace tohoto nástroje vykazovali skóry vážné deprese, extrémně vážné úzkosti a střední skóry prožívaného stresu (Farmer & Rogan, 2022). Autoři však upozorňují, že výsledky mohou být značně ovlivněny koronavirovou pandemií, jelikož výzkum probíhal v akademickém roce 2020/2021. Zároveň ale upozorňují, že podobné výsledky naznačují, že jsou tanečníci náchylní ke chronickému stresu i za normálních okolností, což se může ještě více zdůraznit při extrémních externích podmínkách studia. U této studie je však dobré upozornit, že ačkoliv se jednalo kvantitativní design, velikost celkového souboru byla pouhých čtrnáct participantů, a proto mohou být výsledky značně zkreslené. Jiná studie (van Winden et al., 2020) s mnohonásobně větším vzorkem ($n = 130$) se zaměřila se na četnost výskytu duševních onemocnění mezi studentskou populací současného tance. Měření probíhalo na měsíční bázi od během akademického roku od září do června a návratnost dotazníků činila 79,7 %. Během tohoto roku 96,9 % účastníků výzkumu reportovalo minimálně jeden fyzický nebo psychický problém, z nichž v 64,3 % se jednalo o podstatný problém, který měl střední či závažný vliv na schopnost dalšího tréninku či úplné pozastavení fyzické aktivity. Celkem 58 probandů zmínilo 300 případů mentálních obtíží (60 druhů mentálních problémů), měsíční prevalence se pak pohybovala v rozmezí 9,7–21,8 %. Navíc 29,2 % probandů uvedlo, že nejzávažnější zdravotní onemocnění má psychický charakter nikoliv fyzický. Mezi nejčastěji uváděné problémy patřila úzkost (20 %), stres (18,3 %) a neustálá únava z tanečního tréninku (16,7 %). Při porovnání s prevalencí těchto psychických poruch v běžné populaci – úzkost 10,4 % (Baxter et al., 2013) a stres 23 % (Wang et al., 2021) – lze sledovat, že zejména úzkost dosahuje dvojnásobné míry, kdežto stres se vyskytuje ve zmíněném vzorku méně často. Pro přesnější výpočet prevalence u

populace studentů profesionálního tance je však třeba provést větší počet studií. Zajímavostí však zůstává, že během září a října nebyly reportovány žádné závažné psychické problémy, což naznačuje souvislost právě se zátěží profesionálního tanečního školství.

Zarážejícím faktem zůstává, že v době psaní této práce jsem našel pouze jedinou studii, jejíž výzkumný vzorek obsahoval populaci profesionálních tanečnicků. Padham a Aujla (2014) se věnovali studiu vášně pro tanec v souvislosti s well-beingem, perfekcionismem, poruchami příjmu potravy a sebeúctou, a to na vzorku 92 profesionálních tanečnicků z USA, Kanady a Velké Británie. Autoři pracovali s dualistickým modelem vášně, který rozděluje harmonickou a obsesivní vášeň. „Harmonická vášeň nastává, když je činnost autonomně internalizována do života a identity jedince, zatímco obsesivní vášeň je výsledkem řízené internalizace činnosti.“ (Padham & Aujla, 2014, s. 37) Jejich výsledky poukazují na tendenci, že obsesivní vášeň pozitivně korelovala s perfekcionismem ($r = 0,32-0,39$, $p = <0,01$) a poruchami příjmu potravy ($r = 0,15-0,32$, $p = <0,05$). Obsesivní vášeň navíc vysvětlovala 9,9 %–15,5 % variance perfekcionismu a 7,3% variance poruch příjmu potravy. Více výzkumných projektů jsem bohužel nenalezl, důvodů může být mnoho. Zaprvé, populace profesionálních tanečnicků je velmi malá, což může mít negativní vliv na návratnost dotazníků. Umím si představit, že potenciálně malý vzorek může výzkumníky odradit, protože by s takovými počty zřejmě neuspěli v mezinárodních, recenzovaných, a navíc indexovaných vědeckých žurnálech vysoké kvality. I proto se zřejmě výzkumníci uchylují k populaci studujících profesionálních tanečních škol, která nabízí vyšší počty a zároveň se blíží k výkonu této profese. Život studenta však může stále nabývat značně odlišných kvalit, které se mohou následně promítnout do výsledků takových studií. Zadruhé, well-being, ačkoliv je zejména v posledních dvaceti letech stále častěji skloňovaným termínem mezi běžnou populací, může stále být ve světě profesionálního tance spíše opomíjeným tématem. Svět profesionálního tance je velmi striktním a kompetitivním prostředím, v němž se klade značný důraz na výkon, a proto některé faktory, které by se zabývaly celkovou pohodou člověka, mohou být opomíjeny. Zatřetí, při hledání těchto studií jsem se zaměřil na takové texty, které s termínem well-being explicitně pracují. Z takového vyhledávání tak mohou vypadat studie, které se nepřímo, skrze další mediátory, k well-beingu vyjadřují, ačkoliv ho explicitně nezmiňují – zde se může jednat například o stresovou zátěž, copingové mechanismy, vliv okolí a podobně. Za čtvrté, jak upozornila konzultantka této práce, se může jednat o izolovanost a jistou formu uzavřenosti této sociální skupiny, která se nechce dotýkat problematických momentů, které by se dále řešily veřejně.

Vzhledem k zaměření této práce bych rád závěrem této kapitoly nahlédl zmíněné studie optikou tanečních žánrů. Pouze tři studie zachycují v demografických charakteristikách tuto problematiku, výsledky však mezi skupinami neporovnávají. Důvodem může být nedostatečná velikost výzkumného vzorku v jednotlivých skupinách. Například Blevins et al. (2022) pracují s vzorkem 72 studentů tanečních škol s tím, že 31 z nich se věnují klasickému tanci, 26 současnému tanci, 13 oběma žánrům a u 2 tato informace chybí. Vzhledem ke dvěma posledním zmíněným probandům, u nichž informace schází, se nabízí otázka, proč tato informace absentuje, autoři se tohoto tématu dále nedotýkají. Tento problém poukazuje na širší problematiku tanečního žánru – pokud výzkumníci jasně nevymeží, co pro ně znamená klasický a současný tanec, výsledky jednotlivých studií mohou být zkreslené na základě vlastní probandovy definice těchto žánrů, podle které se v demografické části zařadí k jedné či druhé skupině. Van Winden et al. (2020) tento problém vyřešili rozdělením vzorku podle studijních programů, tedy spoléhají na externí zdroje – takový postup považuji za vhodnější, avšak stále bych doporučil zmínit, jak se daný studijní program vymezuje, jelikož i v programech jednotlivých univerzit mohou být značné rozdíly. Autoři pracovali se vzorkem 130 lidí studijních programů současného tance – interpretačního ($n = 81$) a pedagogického ($n = 49$) oboru. Na této studii je zajímavé, že posluchači pedagogického oboru vykazovali signifikantně více psychických problémů než posluchači interpretačního oboru. Chybí však porovnání s klasickými tanečníky a pedagogy, jelikož s nimi autoři výzkumu nepracovali. V případě práce Atienzy et al. (2020) je patrné, že někteří probandi se věnovali více tanečním žánrům najednou, v jejich případě tedy nedošlo ke striktnímu rozdělení ani porovnání skupin. Tento případ ale odráží celkový problém definování a zároveň prodyšnosti obou žánrů, kterému se budu věnovat v kapitole 8 Diskuze. Zbylé dvě studie (Draugelis et al., 2014; Farmer & Rogan, 2022) s žánrovým rozdělením skupin nepracovaly.

4.2. Kritická poznámka k demografii výzkumů

V této diplomové práci se zabývám výzkumem populace profesionálních tanečníků. Z tohoto úhlu pohledu je třeba zmínit, že většina revidovaných studií, přehledových textů či meta-analýz nepracovala s touto populací, ale s populací frekventantů zájmových kurzů, s populací studentů tanečních konzervatoří případně univerzit tance. Názvy studií však

mohou být zavádějící – názvy jako A dancer's well-being: The influence of the social psychological climate during adolescence (Stark & Newton, 2014) nebo Eating psychopathology in ballet dancers: a meta-analysis of observational studies (Silverii et al., 2022) by teoreticky mohly odkazovat na profesionální tanečníky. Skutečností je ale opačná. Například po bližším prozkoumání prvního textu zjistíme, že se jednalo o studenty tanečních zájmových škol, kteří v průměru strávili na sálech 8,33 hodin týdně. Vezmeme-li v potaz běžnou délku taneční lekce jedna a půl hodiny, v průměru to vychází na 5,55 lekcí týdně, tedy zhruba jednu taneční lekci denně rozvrženou od pondělí do pátku. Takové podmínky se se světem profesionálního tance, v němž je běžné strávit na zkušebním sále mnohonásobně více času (minimálně lze počítat s 8hodinovou pracovní dobou), nedají porovnávat. Tato konkrétní studie má však ještě další dvě nevýhody: za prvé nízký počet zúčastněných, který by se dal vzhledem k počtu tanečních studií očekávat mnohem vyšší (počet probandů $n = 82$, samy autorky však uvádějí, že v USA se nachází celkem 32 000 tanečních studií) a pak fakt, že všichni tanečníci se nacházeli mezi 15 a 18 lety věku, což neodpovídá demografii profesionálních souborů, kde teprve věk kolem 18 let znamená počátek prvních profesionálních zkušeností. Tutéž problematiku lze sledovat i u druhé zmíněné meta-analytické studie, v níž studované texty pracovaly se vzorky v průměru od 13,5 let.

Tanec je v těchto studiích je považován za volnočasovou aktivitu, která se nedá porovnávat s nároky profesionálního světa. Dalším problémem výzkumů z prostředí tanečních studií jsou zahrnuté žánry – výzkumníci pracovali například s balijským a africkým tancem, hip-hopem, jazzem nebo dokonce s aerobikem, který nebývá považován za taneční žánr, ale za sportovní disciplínu a z nichž ani jeden nebývá spojován s profesionálním výkonem povolání. A ačkoliv některé výzkumy používají označení současný tanec, zároveň tvrdí, že hodiny byly zaměřeny na budování svalové hmoty (Connolly et al., 2011). Budování síly lidského těla nepochybně patří do základních cílů pedagogiky tance, není však jejím primárním fokusem (Blažíčková, 2005), jako tomu je například ve světě fitness. Profesionální tanečníci navíc již disponuje nejenom potřebnou fyzickou silou a celkovým fitness pro výkon profese, ale také pokročilou znalostí jednotlivých tanečních technik, a proto jsou jejich lekce zaměřovány spíše na udržování fyzické kondice než na její budování. Kromě těchto frekventantů zájmových studií pak existují projekty, v jejichž výzkumných vzorcích se objevují posluchači tanečních konzervatoří či univerzit tance (Dantas et al., 2018; García-Dantas et al., 2013; Penniment & Egan, 2012; Nordin-Bates et al., 2011).

Studenty, kteří směřují k profesionálnímu tanci, však nelze považovat za profesionální tanečnický, ačkoliv k nim mají blíže než frekventanti zájmových studií.

Empirická část

5. Cíl výzkumu

Mnoho výzkumných studií se zaměřilo na výzkum perfekcionismu, poruch příjmu potravy a well-being u profesionálních tanečníků a tanečnic, fokus autorů se zaměřoval na tanec bez jasného žánrového oddělení. V následujícím výzkumu se tak zaměřím na rozdíly mezi těmito dvěma skupinami.

5.1. Výzkumné otázky

- 1) O1: Liší se míra perfekcionismu a poruch příjmu potravy u profesionálních tanečníků a tanečnic klasického a současného tance?
- 2) O2: Existuje u profesionálních tanečníků vztah mezi perfekcionismem, poruchami příjmu potravy a well-beingem?

5.2. Výzkumné hypotézy

- 1) H1: Míra perfekcionismu (FMPS-Brief) se nebude u obou skupin statisticky významně lišit.
- 2) H2: Poruchy příjmu potravy (EDE-Q7) budou signifikantně více zastoupeny u tanečnic a tanečníků klasického tance než současného tance.
- 3) H3: Míra perfekcionismu bude signifikantně pozitivně korelovat s mírou poruch příjmu potravy.
- 4) H4: Míra perfekcionismu bude signifikantně negativně korelovat s well-beingem.
- 5) H5: Vztah mezi perfekcionismem a well-beingem bude signifikantně mediován přítomností nebo absencí poruch příjmu potravy.

6. Metodika

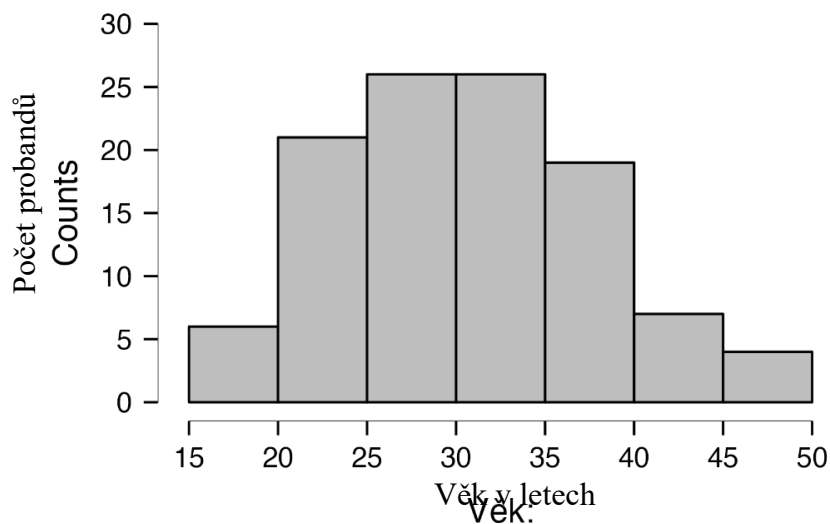
6.1. Výzkumný soubor

Výzkumný soubor představují čeští profesionální tanečníci. Kritéria výběru pro skupiny klasického i současného tance uvádím v následujících dvou kapitolách. Na základě těchto kritérií jsem identifikoval celkem 182 relevantních adeptů (121 žen a 61 mužů), z nichž 109 lidí (59,9 %) reagovalo na mou výzvu a dotazníky vyplnilo, 23 lidí (12,6 %) účast ve výzkumu odmítlo, 34 lidí (18,7 %) na výzvu ani následně dvě urgence nereagovalo a 16 lidí (8,8 %) se nepodařilo kontaktovat, jelikož jsem na ně nedohledal kontakt.

Finální výzkumný vzorek tedy obsahoval celkem 109 probandů ve složení 74 žen (67,9 %) a 35 mužů (32,1 %). Věkový průměr souboru činil 31,2 let se směrodatnou odchylkou 7,03 let. Věkové rozmezí probandů se pohybovalo mezi 19 a 48 lety (věkové rozložení viz graf 1).

Graf 1

Věkové rozložení výzkumného souboru.

V tabulce 1 pak uvádím nejvyšší dosažené vzdělání probandů:

Tabulka 1

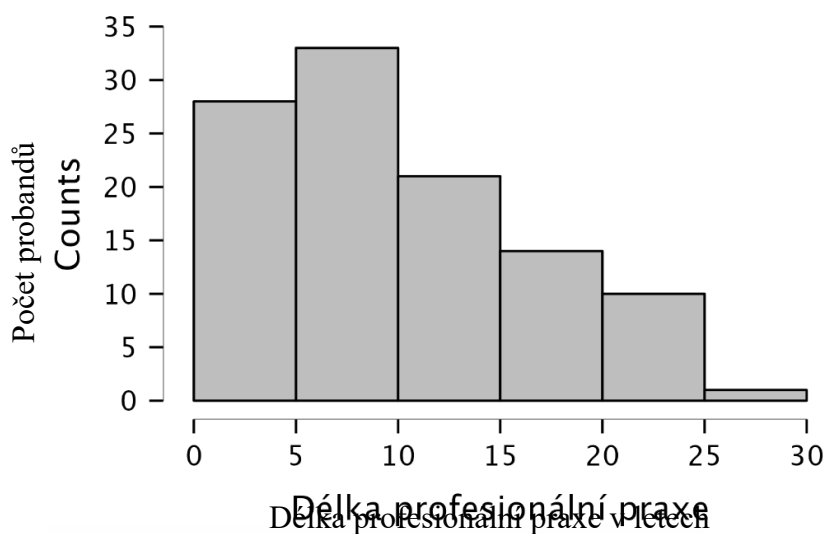
Nejvyšší dosažené vzdělání probandů výzkumného vzorku.

Nejvyšší dosažené vzdělání:	Počet:	Procento z celku:
středoškolské s maturitou	12	11,0 %
vyšší odborné s absolutoriem	51	46,8 %
vysokoškolské – bakalářský titul	19	17,4 %
vysokoškolské – magisterský titul	22	20,2 %
vysokoškolské – doktorský titul	5	4,6 %

Tanečníci a tanečnice uvedli, že celkem se profesionálně živí tancem 10,3 let, směrodatná odchylka 6,66 let, rozmezí profesionální praxe se pohybovalo mezi 5 měsíci a 26 lety (rozložení souboru viz graf 2).

Graf 2

Délka profesionální praxe v letech.

Ze vzorku 109 probandů výzkumu pouze 3 (2,8 %) uvedli, že se necítí být profesionálními tanečníky, 105 probandů (96,3 %) na otázku odpovědělo kladně, 1 proband (0,9 %) se zdržel odpovědi. Majoritní většina pozitivních odpovědí propůjčuje validitu stanovených kritérií pro výběr profesionálních tanečníků a tanečnic uvedených v následujících kapitolách 6.1.1. a 6.1.2.

6.1.1. Klasický tanec

Klasický tanec převažuje ve státních, městských či krajských příspěvkových organizacích, tedy ve vícesouborových divadlech, jinak nazývaná také kamenná divadla. Do této skupiny tak patří profesionální tanečníci, kteří působí v angažmá v jednom z následujících divadel:

- Národní divadlo v Praze,
- Národní divadlo v Brně,
- Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě,
- Divadlo F. X. Šaldy v Liberci,
- Divadlo J. K. Tyla v Plzni,
- Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích,
- Moravské divadlo v Olomouci,
- Slezské divadlo v Opavě,
- Severočeské divadlo v Ústí nad Labem.

Výzkumný vzorek obsahoval 48 probandů klasického tance ve složení 33 žen (68,8 %) a 15 mužů (31,3 %). Věkový průměr činil 29,5 let, směrodatná odchylka 6,37 let a věkové rozmezí od 20 do 43 let. Probandi této skupiny reportovali průměrnou délku praxe 10,4 let, směrodatná odchylka byla 6,7 let, minimální a maximální rozmezí od 6 měsíců do 24 let.

U skupiny klasického tance je také možné pozorovat jejich hierarchickou strukturu v souborech, ve kterých pracují – rozpis jednotlivých pozic, četnosti a procento z celku uvádím v tabulce 2:

Tabulka 2

Hierarchická struktura probandů klasického tance.

Pozice v souboru	Počet	Procento z celku
sbor	15	31,3 %
sbor s povinností sóla	10	20,9 %
demi sólisté	6	12,5 %
sólisté	13	27,1 %
první sólisté	4	8,3 %

6.1.2. Současný tanec

Současný tanec naopak dominuje tak zvané nezávislé scéně, tedy takové, jejíž financování není příspěvkové, a proto musí na svou činnost finance pokaždé žádat v grantových výzvách státních či krajských orgánů samosprávy. Stanovení kritérií legitimního výběru tak komplikuje fakt, že jejich činnost není regulována jednotnými směrnici, a proto formy i způsoby provozování mohou nabývat pestré škály formátů. Kritéria výběru jsem tedy stanovil následovně:

- 1) Profesionální tanečník musí působit v jedné z tanečních skupin, které byly v letech 2021 a 2022 podpořeny státní neúčelovou dotací na Ministerstvu kultury České republiky v programu Profesionální umění – Tanec a pohybové divadlo.
- 2) Získal-li soubor, v němž tanečník působí, dotaci pouze v jednom ze zmíněných roků a v tom dalším žádnou žádost nepodal, v takovém případě bylo možné vyvážit absenci úspěšným získáním grantové dotace z programu Odboru kultury a cestovního ruchu Magistrátu hl. m. Prahy. V opačném případě jsou soubor, potažmo jeho tanečníky z výzkumného souboru vyřadil.
- 3) Z výzkumného souboru jsem zároveň odstranil ty soubory, jejichž hlavním výrazovým prostředkem spadá do okruhu nového cirkusu.
- 4) Dále jsem z výzkumného souboru vyřadil ty držitele dotací, jejich působení se odehrává zejména v oblasti taneční pedagogiky, tedy taneční studia, jež příležitostně vystupují v divadlech v rámci závěrečných vystoupení žáků pro veřejnost.

- 5) Dotační okruhy na Ministerstvu kultury obsahují kromě celoroční činnosti také okruh „nový inscenační projekt“. Aby bylo možné lépe odlišit ta tělesa, jejichž činnost se skutečně odehrává celý rok, nikoliv jen v období příprav premiérové uvedení inscenace, vypočetl jsem průměrnou částku přidělovanou na nový inscenační projekt – 137 765 Kč. Aby byl soubor zahrnut do tohoto výzkumu, přidělená dotace musela přesáhnout tuto hranici.
- 6) Jelikož se jedná o profesionální tanečníky, dalo by se předpokládat, že určitým barometrem profesionální kvality bude získání ocenění „Tanečník/Tanečnice roku“ na České taneční platformě – laureáty této ceny jsem proto taktéž zahrnul do výzkumného souboru.

Podle kritérií stanovených výše tak do výzkumného souboru spadají následující soubory:

- 420PEOPLE,
- Burki&com,
- Crew Collective,
- Dekkadancers,
- Farma v jeskyni,
- Holektiv,
- HTSpE,
- Lenka Vagnerová & Company,
- ME-SA,
- Pocketart,
- Pražský komorní balet,
- Pulsar,
- Tantehorse,
- Temporary Collective,
- tYhle,
- Věra Ondrašíková & kolektiv,
- Z druhé strany.

Výzkumný vzorek obsahoval 61 probandů současného tance ve složení 41 žen (67,2 %) a 20 mužů (32,8 %). Věkový průměr činil 32,6 let, směrodatná odchylka 7,29 let a věkové rozmezí od 19 do 48 let. Probandi této skupiny reportovali průměrnou délku profesionální praxe 10,2 let se směrodatnou odchylkou 6,69 let a minimálním a maximálním rozmezí od 5 měsíců do 26 let.

6.1.3. Velikost souboru

Vzhledem k malému počtu profesionálních tanečníků a tanečnic jsem nejdříve nasbíral nejvyšší možný počet odpovědí a poté spočítal senzitivní analýzu v programu G*Power.

Dvouvýběrový t-test s 48 participanty ve skupině klasického tance a 61 participanty ve skupině současného tance by byl senzitivní k efektu Cohenova $d = 0,48$ s 80% statistickou silou ($\alpha = 0,05$, jednostranný test). To znamená, že výzkum nemůže spolehlivě detekovat efekty nižší než $d = 0,48$.

Pearsonův korelační koeficient se 109 probandy by byl senzitivní k efektu $r = 0,24$ s 80% statistickou silou ($\alpha = 0,05$, jednostranný test). To znamená, že výzkum nemůže spolehlivě detekovat efekty nižší než $r = 0,24$.

6.2. Měřicí nástroje

6.2.1. Eating Disorder Examination – Questionnaire 7 (EDE-Q7)

Eating Disorder Examination – Questionnaire 7 (Grilo et al., 2013) je 7položkový nástroj zaměřující se na poruchy příjmu potravy. Má 3faktorovou strukturu (omezování v příjmu potravy, nadhodnocení tvaru nebo váhy těla a nespokojenost s tělem) a vychází z původního Eating Disorder Examination – Questionnaire (Fairburn & Beglin, 1994) s 41 položkami.

EDE-Q7 není jedinou navrženou úpravou původního dotazníku. Existuje také osmi (Kliem et al., 2016) a osmnácti položková verze (Carey et al., 2019). Z nedávného srovnání (Machado et al., 2020) tří zkrácených verzí vyplývá, že ačkoliv všechny vykazují dobrou vnitřní konzistenci, navzájem spolu vysoce korelují a jsou schopny rozlišit klinickou populaci od kontrolní skupiny, jediné u sedmi položkové verze se prokázala navrhovaná faktorová struktura.

V EDE-Q7 probandi odpovídají na čtyři položky pomocí pětistupňové Likertovy škály v rozmezí vůbec–hodně a na tři položky pomocí příslušné frekvence z následujícího výběru: nikdy, 1–5 dní, 6–12 dní, 13–15 dní, 16–22 dní, 23–27 dní, každý den. Jenkins a Davey (2020) byli první, kteří otestovali tuto verzi jako samotný dotazník – v předchozích studiích vždy byla administrovaná původní verze bez krácení, simulace krátkých dotazníků probíhala až při následujících statistických analýzách. Jejich konfirmační faktorová analýza prokázala dobrou shodu s daty, a kromě jiného také dobrou vnitřní konzistenci vyjádřenou pomocí

McDonaldovo ω pro jednotlivé faktory – pro muže v rozmezí 0,85–0,91 a pro ženy 0,87–0,88. Podobné výsledky (McDonaldovo ω pro jednotlivé faktory v rozmezí 0,85–0,97) publikovali i Serier et al. (2022).

Dotazník doposud nebyl přeložen do českého jazyka, a proto byl adaptován pomocí zpětného překladu v rámci této diplomové práce. Nejdříve jsem položky přeložil do českého jazyka, poté byl proveden zpětný překlad do anglického jazyka dvěma rodilými mluvčími. Na základě podobnosti či odlišnosti položek jsme s vedoucí této práce upravili a finalizovali českou verzi, která je dostupná v přílohách této práce. V následných analýzách budu pracovat se souhrnným skórem.

6.2.2. Frost Multidimensional Perfectionism Scale – Brief (FMPS–Brief)

Frost Multidimensional Perfectionism Scale – Brief (Burgess et al., 2016) je 8položkový měřicí nástroj perfekcionismu. Vychází z původní škály Frost Multidimensional Perfectionism Scale (Frost et al., 1990). Již originální dotazník měl multidimenzionální povahu, konkrétně byl založen na šesti faktorech (obavy z chyb, osobní standardy, očekávání rodičů, kritika rodičů, pochyby o akcích a organizace), ačkoliv později Stöber (1998) navrhl pouze 4faktorovou strukturu (obavy z chyb, osobní standardy, očekávání a kritika rodičů a organizace). Pozdější výzkum perfekcionismu, jak jsem načrtl v teoretické části této práce, však opakovaně prokázal existenci dvou hlavních faktorů, pročež byla vyvinuta zkrácená, 8položková verze dotazníku FMPS-Brief (Burgess et al., 2016), jejíž faktorová struktura odkazuje na dva hlavní faktory: a) snažení (v anglickém originále: striving) a b) hodnotící obavy. V FMPS-Brief probandi odpovídají na položky na Likertově stupnic o pěti stupních na škále zcela nesouhlasím–zcela souhlasím.

Woodfin et al. (2020) ověřovali psychometrické kvality této zkrácené verze. Jejich výsledky analýz poukazují na dobrou až excelentní shodu s daty, potvrzují 2faktorovou strukturu modelu (ačkoliv na úrovni položek se zdá, že měří unidimenzionální konstrukt – pro detailnější vysvětlení této problematiky viz původní text autorů) a vykazují dobrou vnitřní konzistenci vyjádřenou Cronbachovo α 0,83 pro celou škálu.

Dotazník doposud nebyl přeložen do anglického jazyka, a proto byl adaptován pomocí zpětného překladu v rámci této diplomové práce. Nejdříve jsem položky přeložil do českého jazyka, poté byl proveden zpětný překlad do anglického jazyka dvěma rodilými mluvčími. Na základě podobnosti či odlišnosti položek jsme s vedoucí této práce upravili a finalizovali

českou verzi, která je dostupná v přílohách této práce. V následných analýzách budu pracovat se souhrnným skórem.

6.2.3. WHO-5 Well-being Index (WHO-5)

WHO-5 Well-being Index (Topp et al., 2015) je 5položkový dotazník měřící duševní pohodu člověka. Unidimenzinální dotazník původně vznikl na konci devadesátých let, a to postupným vývojem z původní 28položkové škály, přes 10položkovou verzi k finální 5položkové. Nejkratší verze se stala jedním z nejpoužívanějších nástrojů pro měření well-beingu, který navíc existuje ve 31 jazycích (Kvorning, b.r.).

Dotazník měří subjektivní well-being a na rozdíl od svých předchůdců obsahuje pouze pozitivně formulované položky. Proband odpovídá na Likertově stupnici na škále nikdy–celou dobu, konkrétně zda se nacházel v určitém rozpoložení v posledních dvou týdnech a do jaké míry. Hojné využití tohoto nástroje nám dává také možnost nahlédnout na psychometrické vlastnosti tohoto dotazníku – z dohledaných studií vyplývá, že vnitřní konzistence tohoto nástroje měřená pomocí Cronbachovo α povětšinou nabývá velmi uspokojivých výsledků pohybujících se v rozmezí 0,8–0,9 (Awata et al., 2007; Dadfar et al., 2018; Khosravi et al., 2015; Omani-Samani et al., 2019; Saipanish et al., 2009).

K dispozici je česká verze tohoto dotazníku – *Index emoční pohody* (Kvorning, b.r.) na webových stránkách dánského *Mental Helath Centre* spolu s dalšími jazykovými variantami. Z dostupných prezentací nicméně není zřejmé, jakým způsobem tento překlad vznikl. Užití české verze jsem dohledal pouze ve dvou zdrojích (Mikulecká, 2011; Pourová et al., 2020) s tím, že autoři druhé zmíněné studie uvádí vnitřní konzistenci měřenou pomocí Cronbachovo α 0,86. Český překlad dotazníku je k dispozici v přílohách této práce.

6.3. Procedura

Participantů byli osloveni skrze vedoucí jednotlivých souborů, případně pomocí mých osobních kontaktů. Vedoucím byl zaslán první informační e-mail s výzvou, který obsahoval rámcové informace o výzkumu. V případě pozitivní odpovědi jsem zaslal e-mailem odkaz na dotazníky v Google formulářích, vedoucí je následně distribuovali svým zaměstnancům. V případě, že jsem jednotlivce oslovoval skrze osobní kontakty, ve velké většině se jednalo o soukromou zprávu skrze sociální sítě nebo jsem jednotlivcům přímo volal a oslovil je

s nabídkou účasti ve výzkumu. V obou případech probandi vyplňovali stejné Google formuláře.

Stejný vzorek participantů jsem používal i pro svou dizertační práci na katedře tance Akademie múzických umění v Praze, a proto byly měřicí nástroje tohoto výzkumu obohaceny ještě o další dva nástroje z mého doktorského výzkumu (*MSCEIT* a *A Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy*). Participantů byli o této skutečnosti informováni ještě před vyplněním dotazníků v úvodní části Google formuláře. Zároveň úvod obsahoval rámcové informace o výzkumu, participantů byli informováni o celkovém trvání 40–45 minut, možnosti kdykoliv vyplňování ukončit a zároveň o plné anonymizaci jejich dat (viz kapitola 6.5 Etika výzkumu).

Participantům byla také nabídnuta možnost získat výsledky výzkumu po jeho finalizaci zasláním na e-mail. Pro tento účel byl vytvořen speciální Google formulář, do něhož participantů zadávali své e-maily, aby nedošlo k párování s daty a nebyla tak narušena anonymita participanta. V případě osobní administrace psali jednotlivci své e-mailové kontakty na samostatný list papíru.

Po ukončení sběru dat jsem přešel k jejich digitalizaci a následné analýze. Během podzimu roku 2023 pak zpracuji závěrečnou zprávu s informacemi z mé diplomové a dizertační práce, kterou rozešlu všem zájemcům, kteří poskytli svůj e-mailový kontakt, na konci roku 2023.

6.4. Statistická analýza

Veškerá analýza dat byla provedena ve statistickém programu JASP (2022) a pro všechny analýzy v této studii byla zvolena hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Po kontrole rozložení dat deskriptivní statistikou byl pro zjištění rozdílů mezi oběma skupinami v H1 a H2 použit dvou výběrový nepárový t-test. U perfekcionismu Shapiro-Wilkův test vyšel nesignifikantně ($p = 0,44$), tudíž data jsou normálně rozložena; Levenův test vyšel nesignifikantně ($p = 0,23$), a proto použiji nezávislý studentský t-test. U PPP Shapiro-Wilkův test vyšel signifikantně ($p = <0,001$), tudíž data nejsou normálně rozložena, a proto použiji Mann-Whitneyho test. Pro hypotézy H3 a H4 jsem použil korelační analýzu. Shapiro-Wilkův test vyšel signifikantně u PPP ($p = <0,001$), u perfekcionismu nesignifikantně ($p = 0,44$), a proto jsem při ověřování H3 využil Speamanův korelační koeficient. V případě perfekcionismu a well-beingu Shapiro-Wilkův test vyšel nesignifikantně (perfekcionismus: $p = 0,44$, well-being: $p = 0,09$), a proto jsem použil Pearsonův korelační koeficient.

Pro testování mediovaného vztahu H5 byl vytvořen mediační model podle postupu Baron a Kenny (1986). Ve třech krocích bylo pomocí sekvencí lineárních regresí zjištěno splnění základních předpokladů mediačního modelu. V prvním kroku jsem otestoval efekt perfekcionismu (X) na well-being (Y), v druhém kroku pak efekt perfekcionismu (X) na přítomnost poruch příjmu potravy (M) a ve třetím kroku jsem zjišťoval vliv přítomnosti poruch příjmu potravy (M) na well-being (Y) při vzájemné kontrole rovnice pro perfekcionismus (X). V případě splnění podmínek přistoupím k vypočtení mediačního modelu a jeho efektu prostřednictvím bootstrappingu s korekcí pro bias a s 5000 opakováními. Pro zjištění, zdali jde o mediaci kompletní nebo částečnou, bude následně vypočtena proporce nepřímého efektu na efektu celkovém.

6.5. Etika výzkumu

Participantů byli před vyplněním testů seznámeni s následujícími vstupními informacemi:

- o identitě autora, jeho afilaci a e-mailovém kontaktu,
- o dobrovolné účasti ve výzkumu a možnosti vyplňování testů kdykoliv ukončit (v takovém případě by data nebyla uložena ani analyzována),
- o anonymitě účastníků (požadovány byly pouze relevantní demografické údaje, které by mohly mít přínos při dalších statistických analýzách: pohlaví, věk, dosažené vzdělání, délka provozování profesionální praxe a pozice v souboru,
- o důvěryhodnosti a ujištění, že s daty nebude nakládáno za jiným účelem, ani nebudou poskytována třetím stranám (data budou smazána v den obhajoby této diplomové práce).

Participantů zároveň byli v průvodním textu informováni, že tématem diplomové práce je vztah perfekcionismu, duševní pohody a jídelních návyků. Zcela záměrně nebyla informace podána v negativním vyznění (poruchy příjmu potravy), aby nedošlo ke zkreslení výsledků. Na závěr jsem kromě poděkování za účast umístil svůj e-mailový kontakt pro případ, kdyby participantů měli jakékoliv další dotazy či pociťovali jakýkoliv diskomfort spojený s výzkumným projektem.

7. Výsledky

7.1. Perfekcionismus u jednotlivých skupin (H1)

V první hypotéze jsem předpokládal, že se míra perfekcionismu, tedy výsledky v FMPS-Brief nebudou statisticky významně odlišovat mezi skupinami klasického a současného tance. V tabulce 3 přikládám deskriptivní statistiku:

Tabulka 3

Deskriptivní statistika výsledků v FMPS-Brief (FMPSB) jednotlivých skupin.

Inventář	Skupina	<i>N</i>	Průměr	Směrodatná odchylka	Směrodatná chyba
FMPSB	klasický t.	48	24,458	5,315	0,767
	současný t.	61	22,508	6,331	0,811

Z analýzy dat vychází, že se skupiny v míře perfekcionismu signifikantně neodlišují, $t(107) = 1,71$, $p = 0,09$, s velikostí efektu $d = 0,33$. Výsledný efekt však nedosahuje stanovené hladiny na základě senzitivní analýzy.

7.2. PPP u jednotlivých skupin (H2)

Ve druhé hypotéze jsem očekával, že se poruchy příjmu potravy, tedy výsledky v EDE-Q7 budou statisticky významně odlišovat mezi oběma skupinami, konkrétně že ve skupině zástupců a zástupkyň klasického tance bude výskyt významně vyšší. V tabulce 4 k nalezení deskriptivní statistika:

Tabulka 4

Deskriptivní statistika výsledků v EDE-Q7 jednotlivých skupin klasického tance (skupina 1) a současného tance (skupina 2).

Inventář	Skupina	N	Průměr	Směrodatná	
				odchylka	chyba
EDEQ7	klasický t.	48	16,313	9,874	1,425
	současný t.	61	13,443	8,302	1,063

Z analýzy dat vychází, že se skupiny signifikantně v míře poruch příjmu potravy neodlišují, $U(107) = 1239$, $p = 0,17$, s velikostí efektu $r = 0,15$. Výsledný efekt však nedosahuje stanovené hladiny na základě senzitivní analýzy.

7.3. Perfekcionismus a PPP (H3)

Ve třetí jsem usuzoval na pozitivní korelaci mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy. Níže přikládám deskriptivní statistiku a korelační matice v tabulkách 5 a 6:

Tabulka 5

Deskriptivní statistika – poruchy příjmu potravy (EDEQ7), perfekcionismus (FMPSB).

Inventář	N	Průměr	Směrodatná		
			odchylka	Minimum	Maximum
EDEQ7	109	14,71	9,10	4	37
FMPSB	109	23,37	5,96	11	37

Tabulka 6

Korelační matice mezi perfekcionismem (FMPSB) a poruchami příjmu potravy (EDEQ7).

Inventář		EDEQ7
FMPSB	Spearmanovo rho	0,321
	<i>p</i> -hodnota	<0,001

Výsledky korelační analýzy prokazují, že existuje středně silná pozitivní korelace mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy.

7.4. Perfekcionismus a well-being (H4)

Ve čtvrté hypotéze jsem se domníval, že bude existovat negativní korelace mezi perfekcionismem a well-beingem. Deskriptivní statistiku a korelační matici přikládám v tabulkách 7 a 8:

Tabulka 7

Deskriptivní statistika – perfekcionismus (FMPSB) well-being (WHO5).

Inventář	N	Směrodatná			
		Průměr	odchylka	Minimum	Maximum
FMPSB	109	23,37	5,96	11	37
WHO5	109	14,14	3,97	5	24

Tabulka 8

Korelační matic mezi perfekcionismem (FMPSB) a well-beingem (WHO5).

Inventář		WHO5
FMPSB	Pearsonovo <i>r</i>	-0,226
	<i>p</i> -hodnota	0,018

Výsledky korelační analýzy prokazují, že existuje slabá negativní korelace mezi perfekcionismem a well-beingem. Výsledný efekt se však nachází na hranici stanovené hladiny na základě senzitivní analýzy.

7.5. Mediace perfekcionismus – PPP – well being (H5)

V páté hypotéze jsem předpokládal, že vztah mezi perfekcionismem a well-beingem bude mediován poruchami příjmu potravy. Mediační model byl vytvořen podle postupu popsaného Baronem a Kennym (1986). Ve třech krocích bylo zjištěno splnění základních předpokladů mediačního modelu. V prvním kroku byl testován efekt perfekcionismu (prediktor) na well-being (výsledek), $\beta = -0,27$, $SE = 0,06$, $p = 0,02$. Ve druhém kroku byl testován vliv perfekcionismu (prediktor) na poruchy příjmu potravy (mediátor), $\beta = 0,35$, $SE = 0,14$, $p = <0,001$. Ve třetím kroku byl sledován vliv poruch příjmu potravy (mediátor) na well-being (výsledek), $\beta = -0,08$, $SE = .04$, $p = 0,43$, když byla rovnice kontrolována pro perfekcionismus (prediktor). Vzhledem k tomu, že poslední, třetí podmínka nebyla splněna, respektive vztah mezi mediátorem a výsledkem nebyl signifikantní, získaná data nepodporují mediační hypotézu mezi perfekcionismem a well-beingem skrze poruchy příjmu potravy.

8. Diskuze

Z výzkumné části této práce vyplývá, že se skupiny klasického a současného tance signifikantně neodlišují v perfekcionismu ani v poruchách příjmu potravy. Analyzovaná data poukazují na středně silnou pozitivní korelaci mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy a na slabou negativní korelaci mezi perfekcionismem a well-beingem. Navržený mediační model nebylo možné ověřit, protože nebyla splněna třetí podmínka, a to vliv poruch příjmu potravy (mediátor) na well-being (výsledek), když byla rovnice kontrolována pro perfekcionismus (prediktor). Při další interpretaci je nutné brát v úvahu, že v první a druhé hypotéze nebylo dosaženo předem stanoveného efektu na základě senzitivní analýzy. U čtvrté hypotézy se efekt nacházel na hranici stanoveného efektu a pouze u třetí hypotézy jej bylo dosaženo.

V první hypotéze jsem předpokládal, že se obě skupiny nebudou statisticky významně odlišovat v míře perfekcionistačtích tendencí, což následná analýza dat i potvrdila. Samotnému porovnání mezi oběma skupinami se věnovala pouze jediná studie (Nordin-Bates et al., 2011), která se s těmito výsledky shoduje. Ačkoliv jsou žánry v akcentování různých charakteristik a vlastností odlišné, například vzhledem k již zmíněné tělesné konstituci, perfekcionismus odkazuje spíše na míru preciznosti, která se zdá být v obou skupinách podobná.

Ve druhé hypotéze jsem očekával, že u skupiny klasických tanečníků bude signifikantně vyšší zastoupení poruch příjmu potravy než u skupiny současného tance. Podobné výsledky už reportovali jiní autoři, a to konkrétně o nárůstu prevalence u probandů klasického tance na 16,4 %, kdežto u zbytku tanečníků uvádějí pouze 12 % prevalenci (Arcelus et al., 2014). Tento efekt se však v mém diplomovém projektu neprojevil, skupiny se totiž signifikantně nelišily, důvodem ale může být nedostatečný počet probandů v jednotlivých skupinách. Zajímavé ale je, že tyto výsledky kontrují i závěrům Rodrigues et al. (2017), kteří informují o opačné, nižší prevalenci 25,5 % u klasických tanečníků a vyšší prevalenci 75,6 % u současných tanečníků. Ani jeden autorský kolektiv však neuvádí více informací o velikosti efektu či hladině významnosti rozdílu mezi oběma skupinami. Vzhledem k nekonzistentním a protichůdným výsledkům je možné, že rozdíly nejsou dané tanečním žánrem, ale jinými proměnnými. Roli může hrát například věk, gender nebo velikost divadelní scény – dá se předpokládat, že soubory ve velkých městech a s dlouhodobou tradicí vyvíjí větší tlak na své zaměstnance než ty, které se nacházejí v menších, regionálních městech. Na možné další

proměnné, které by ve studovaném vztahu mohly hrát významnou roli, by se měl zaměřit budoucí výzkum.

Ve třetí hypotéze jsem předpokládal pozitivní korelaci mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy, tuto hypotézu analýza potvrdila. Ačkoliv existuje velký objem literatury komentující vzájemnou korelaci mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy (Bills et al., 2023; Dahlenburg et al., 2019; Forbush et al., 2007; Kehayes et al., 2019; Wade et al., 2016), v prostředí profesionální tance se zdá být výzkum vzájemného vztahu velmi sporý. Například Silverii et al. (2022) poukazují na vzájemnou souvislost stejně jako Anshel (2004) a Annus a Smith (2009), kteří mluví o souvislosti perfekcionismu a tendenci ke štíhlosti. Do hlubších analýz se však autoři nepouštějí. Podobnou teorii o vzájemné souvislosti rozvíjí i Thomas et al. (2005), výzkumně však ověřují pouze prevalenci poruch příjmu potravy. Detailněji se vzájemnému vztahu věnovali zejména Goodwin et al. (2014), kteří poukázali, že důležitou složkou podílející se na rozvoji symptomatologie poruch příjmu potravy je zejména sebekritická složka perfekcionismu.

Ve čtvrté hypotéze jsem očekával negativní korelaci mezi perfekcionismem a well-beingem, což potvrdila i analýza dat. Ačkoliv jsem zmiňoval malý výzkumný zájem o perfekcionismus a poruchy příjmu potravy, tak v případě well-beingu profesionálních tanečníků jsme na tom ještě hůře. Draugelis et al. (2014) mluví o souvislosti *task climate* s well-beingem. První zmíněný termín by bylo možné (*task climate* dle jejich definice: ocenění snah, chyby jako prostor k rozvoji, kooperativní učení) do jisté míry brát jako opozitum perfekcionistických tendencí. Navíc tvrdí, že *task climate* může být protektivním faktorem úzkostných myšlenek, jejichž absence pak může vést ke zvýšení well-beingu člověka. U této studie je však nutné mít na paměti, že autoři nemluví o perfekcionismu jako takovém. O vzájemném vztahu perfekcionismu a well-beingu mluví naopak Atienza et al. (2020), kteří navíc dokázali, že významným mediátorem zmíněného vztahu je motivace člověka. Rovněž lze z výsledků Padham a Aujla (2014) usuzovat na negativní korelaci, ačkoliv se autorský kolektiv této problematice blíže nevěnuje.

V páté hypotéze jsem předpokládal mediovaný vztah mezi perfekcionismem a well-beingem pomocí poruch příjmu potravy. Tento model se však nepodařilo ověřit, jelikož vztah mezi poruchami příjmu potravy a well-beingem nedosáhl statistické signifikance. Bohužel výsledky této hypotézy nelze porovnat s jinými výzkumy v oblasti profesionálního tance, jelikož jsem žádné podobné nedohledal. Přesto však se zdá být tento výsledek nejpřekvapivějším, jelikož obecně bývá symptomatologie poruch příjmu potravy dávána do souvislosti s nižší mírou well-beingu (De Vos et al., 2017; Doll et al., 2005; Tomba et al.,

2014). De Vos et al. (2018) však rovněž negativní korelaci pro některé typy jako bulimia nervosa nebo záchvatovité přejídání neodhalili. Autoři vysvětlují tento jev způsobem, že well-being se skládá nejenom z absence psychopatologie, ale také z prezenze duševního zdraví, a proto je možné mít jistou formu psychopatologie a přitom zažívat různé aspekty duševně zdravého života. V případě diplomního výzkumu je možné ovlivnění výsledků také z důvodu malého výzkumného vzorku.

8.1. Limity výzkumu

8.1.1. Výzkumný design

Testování mediačního modelu proběhlo podle postupu Barona a Kennyho (1986). K postupu navrženému těmito autory však existují relevantní výhrady. První podmínkou v navrženém modelu je vzájemný vztah mezi nezávislou a závislou proměnou. Nicméně jak dokazují Pardo a Román (2013), přítomnost mediace nemusí být detekována, protože na výsledný efekt může působit další nežádoucí proměnná, která vzájemný vztah mezi X a Y oslabuje. Proto považují první krok zmíněného postupu za irelevantní. Stejně tak Pardo a Román poukazují na technickou stránku tohoto procesu – uvádí že užití tří regresních modelů není dostatečně silným argumentem k vyslovení závěru, že nepřímý efekt mezi nezávislou a závislou proměnou je jiný než 0. Autoři proto navrhují, že ideálním způsobem by bylo ve skutečnosti regresní koeficienty vzájemně porovnat.

Provedený výzkumný design má ne-experimentální charakter, jelikož z podstaty výzkumného problému nebylo možné manipulovat nezávislou proměnnou, ani provést randomizaci. Získaná data z této studie tak mají korelační charakter. Nicméně jak uvádí Stone-Romero a Rosopa (2008) mediační modely patří mezi modely kauzální, tedy jedná se o zjišťování příčinné souvislosti mezi nezávislou proměnnou, mediátorem a závislou proměnou. V případě ne-experimentálních projektů tak autorské duo upozorňuje na chybný logický úsudek kruhem (affirming the consequent), jelikož data z těchto studií nemohou, ačkoliv jsou shodná s navrženým modelem, být dostatečně silným důkazem kauzálního vztahu mezi proměnnými. Lze pouze tvrdit, že navržený model je jedním z možných vysvětlení daných vztahů, ale nemusí být nutně jediným.

Dalším problémem zvoleného designu může být fakt, že správná specifikace mediačního modelu závisí hned na několika faktorech. Stone-Romero a Rosopa (2008) mimo jiné

uvádějí, že správně specifikovaný model musí zahrnovat nejenom všechny reálné nezávislé proměnné, ale také všechny mediátory. Pokud tomu tak není, výzkumníci se potýkají s tak zvaným *omitted variable problem*. Mediační modely jsou ale často navrženy a testovány v takovém rozložení, že obsahují pouze jediný mediátor mezi nezávislou a závislou proměnnou – stejně jako je tomu v případě této práce. Zdá se ale velmi nepravděpodobné, že by se na snížení hodnot well-beingu podílela pouze přítomnost poruch příjmu potravy, a proto je třeba interpretovat výsledky diplomního výzkumu s tímto vědomím.

8.1.2. Výzkumný soubor

Výzkumný soubor v této diplomové práci obsahoval celkem 109 participantů; malý výzkumný vzorek nepochybně může mít negativní vliv na validitu výsledků této studie, jelikož ve třech hypotézách nebylo dosaženo stanovené hladiny efektu na základě senzitivní analýzy. Nicméně výzkum v podobných oblastech, například v prostřední elitních sportovců (Sands et al., 2019), vždy bude narážet na tentýž problém. Elitních sportovců, podobně jako profesionální tanečnicků, je velmi málo a dnes užívané standardy výzkumné metodologie tento fakt neberou v potaz. Tato skutečnost však nevyhází z nedostatečných snah výzkumných týmů oslovit statisticky přijatelný počet probandů. Naopak, plyne ze samotné podstaty stanoveného výzkumného vzorku, jelikož profesionálním umělcem se může stát pouze minimální výšeč lidské společnosti. Toto zaměření vyžaduje vrozené dispozice a získané schopnosti, jak jsem popsál v příslušných kapitolách literárně-přehledové části, jejichž unikátní mix představuje opravdu pouhé setiny, spíše tisíce procent celkové populace planety. A je to právě tato jedinečnost, kvůli níž se profesionální tanečníci stávají samostatnou skupinou, na kterou nelze aplikovat požadavek velkých, statisticky robustních vzorků.

8.1.3. Nástroje

Nástroje EDE-Q7 a FMPS-Brief použité v rámci této diplomové práce se potýkají s jedním zásadním nedostatkem – jedná se o metody, které si zakládají na sebeposuzovacích škálách, zcela chybí objektivní měřítko daných fenoménů (totéž však nelze tvrdit u dotazníku WHO-5 měřící subjektivní well-being, u něhož naopak může být i subjektivní hodnocení daného rozpoložení žádoucí). Vlastní posouzení aktuální situace totiž nemusí objektivně odrážet

realitu a ani ji predikovat. Problémem mohl být zejména fenomén sociální desirability, jelikož poruchy příjmu potravy, perfekcionistaické tendence, ale i celkově duševní nepohoda mohou být vnímány negativně, což mohlo zapříčinit získání sociálně přijatelných odpovědí, nebo takových, které reflektují ideální představu daného člověka (Kimberlin & Winterstein, 2008). Sporné může být také užití českého překladu testů EDE-Q7 a FMPS-Brief, ačkoliv neexistuje žádný oficiální český překlad, a tedy ani jejich validace na české populaci. U dotazníku WHO-5 je dále nejasný původ jeho českého překladu (viz kapitola 6.2).

Všechny užití nástroje v této práci jsou ve zkrácené podobě. Snížený počet položek jednotlivých metod může být ideálním řešením v komplexních výzkumných designech, při nichž se užívá hned několik testovacích nástrojů. Zkrácené verze šetří čas, ale mnohdy i nedostačující finanční zdroje, které nezbytně souvisí s celkovou mírou vynaloženého času na výzkum. Krácení metod však může mít dopad na jejich kvalitu. Například Kemper et al. (2019) porovnávali dvě metody měření obsedantně-kompulzivní symptomatiky. Jejich studie dokazuje, že ačkoliv běžně reportované výsledky mohou být totožné, zkrácené nástroje se mohou významně lišit v jiných, často opomíjených aspektech, jako je přesnost měření nebo v diagnostické validitě, což může mít přímý dopad na rozhodování v klinickém kontextu. Detailní porovnání zkrácených a původních měrných nástrojů je spíše výjimečnou praxí a je proto možné, že tento fenomén ovlivňuje i výsledky této studie.

Jako problematické se může zároveň jevit užití obecných dotazníků, ačkoliv existují doménově specifické metody, jež jsou adaptovány na sportovní prostředí. Existuje například *Sport-Multidimensional Perfectionism Scale* (Dunn et al., 2002), jeho novější verze (Gotwals & Dunn, 2009), a také *Perfectionism in Sport Scale* (Anshel & Eom, 2003), které přímo vycházejí z původního Frostova nástroje – kromě jiného jednotlivé položky byly upraveny pro sportovní prostředí a byla přidána škála *perceived coach pressure* (první dva zmíněné nástroje), alternativně jako *coach criticism* (třetí nástroj). Dále existuje *Multidimensional Inventory of Perfectionism in Sports* (Stoeber et al., 2006), jehož položky byly také upraveny z Frostova, ale i Hewittova a Flettova nástroje. Nordin-Bates et al. (Nordin-Bates & Kuylser, 2021) dále ve svém výzkumu využili *The perfectionism Inventory* (R. Hill et al., 2004), který upravili pro prostředí profesionálního tance. Konkrétně odstranili škálu *organization* a položky *pressure subscale* byly upraveny tak, aby vyjadřovaly tlak učitelů, jelikož se jednalo o výzkumný soubor studentů tanečních škol. Nevýhodou těchto zůstává, že doposud nebyla vyvinuta žádný zkrácená verze těchto dotazníků, počet položek sahá do několik desítek, a proto je není možné použít v komplexních výzkumných designech. I proto jsem se rozhodl využít zkrácené formy dotazníků, abych získal dostatečný

objem dat, ačkoliv jsem si vědom, že doménově nespecifické otázky mohou být hůře uchopitelné a aplikovatelné na prostředí profesionálního tance.

Dle pak dotazník EDE-Q, z něhož EDE-Q7 užívaný v této práci vychází, byl původně vyvinut za účelem diagnostiky poruch příjmu potravy. Nicméně jak při české adaptaci a pilotní zkoušce tohoto dotazníku na běžné populaci vyplynulo, na některá tvrzení lze odpovědět nejvyšší možnou frekvencí, aniž by byly poruchy příjmu potravy přítomné. Příkladem může být položka „Jak moc za uplynulý měsíc ovlivnila vaše váha to, jak o sobě přemýšlíte (jak se hodnotíte) jako člověk?“ Vyvážená a dietní strava může i pozitivně ovlivnit to, jakým způsobem hodnotíme své vlastní tělo i sebe sama. Nemusí to však nutně znamenat, že se jedná o patologický jev, jak autoři tohoto nástroje původně zamýšleli. V rámci zpětného překlada jsem po dohodě s vedoucí této práce původní položku zachoval tak, jak ji autoři navrhli v originálním znění. Z mého osobního pohledu však musím zmínit, že lepším řešením by bylo změnit tuto položku a vložit slovo *negativně*: „Jak moc za uplynulý měsíc negativně ovlivnila vaše váha to, jak o sobě přemýšlíte (jak se hodnotíte) jako člověk?“ V takovém případě by totiž bylo jasné, že se jedná o negativní, tedy patologický fenomén a předešli bychom dvojím interpretacím.

8.1.4. Administrace metod

Výzkum této diplomové práce probíhal na stejné populaci, již autor podrobuje testování i za účelem svého dizertačního výzkumu na katedře tance Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění. Testová baterie tak obsahovala celkem 5 testů: kromě nástrojů užívaných v této práci také vybrané části MSCEIT: Test emoční inteligence (Humpolíček & Slezáčková, 2012) a QCAE: Test kognitivní a afektivní empatie (Bartoš, 2021; Reniers et al., 2011). Vzhledem k tomu, že MSCEIT má povahu výkonového testu a je z vybraných metod nejdelší, rozhodl jsem se jím testovou baterii začít. Po něm následovalo tematicky totožné QCAE a následně testy použité pro účel této diplomové práce: WHO-5, FMPS-B a EDE-Q. Odpovědi v závěrečných třech dotaznících tak mohou být ovlivněné předchozími testy. Zároveň služba Google formulářů neumožňuje randomizaci jednotlivých testů, umožňuje randomizaci pouze na úrovni pořadí odpovědí na jednotlivé položky, a tak mohou být výsledky zkrusleny fixním pořadím jednotlivých testů.

Administrace veškerých metod probíhala plně on-line, bez výjimek. Nebylo tedy možné zajistit rovné externí podmínky, za kterých jednotlivci, kteří se výzkumu zúčastnili,

poskytnuté metody vyplňovali. Ačkoliv například Meyerson a Tryon (2003) ve svém výzkumu dokázali, že rozdíl mezi on-line a fyzickou administrací se v psychometrických kvalitách výsledných dat neodráží, jejich vzorek obsahoval 533 účastníků, což je mnohonásobně více, než účastníků výzkumu v této diplomové práci. V tomto ohledu celkově malý vzorek respondentů může přispívat ke zkresleným datům získaných pomocí on-line administrace.

8.1.5. Validita získaných dat, výsledků i jejich interpretace

Nejasná a zároveň prodyšná hranice mezi současným a klasickým tancem může být problematickým prvkem pro validitu získaných dat a jejich následnou interpretaci. V rámci diplomového výzkumu byl vzorek rozdělen podle toho, zda taneční těleso spadá pod vícesouborové divadlo či nikoliv. Skupiny, které jsou jejich součástí, mají zpravidla větší počet zaměstnanců, a proto mohou inscenovat i velké, klasické a tradiční baletní tituly. Důvodem však není jen počet angažovaných tanečníků, ale také tradice inscenování. Interpreti těchto ansámbhlů jsou zahrnuti do vzorku klasického tance. Naopak tanečníci souborů, které do těchto velkých divadelních struktur nespádají, často nemají ani svou stálou domovskou scénu, jsou zahrnuti do vzorku současného tance. Hranice mezi těmito dvěma světy má však spíše orientační povahu, neexistuje ani všeobecně přijímané oddělení těchto dvou světů, protože to z podstaty tance jako uměleckého žánru jednoduše není možné. To dokazuje i prodyšnost jednotlivých žánrů. Například podíváme-li se na skutečnou skladbu repertoáru baletních těles, jejich premiéry skutečně obsahují tradiční tituly, zároveň ale i díla, která bychom směle mohli zařadit do současného tance. Příkladem může být premiéra *bpm* baletního souboru pražského Národního divadla obsahující díla, která bychom nemohli zařadit pod označení klasický, nýbrž současný tanec. Naopak třeba soubor Pražského komorního baletu je příkladem tělesa, které se nachází na pomezí obou žánrů. Ačkoliv má v názvu přímo slovo *balet*, tak nevytváří tradiční baletní tituly, jelikož se jedná o soubor menšího formátu. Jeho dramaturgie se soustředí zejména na dvě linie – díla současných českých choreografů, ale zároveň obnovuje kusy svého zakladatele Pavla Šmoka (Dercsényiová, 2023), které bychom dnes jen stěží označili slovem klasický nebo současný repertoár. Naopak se v tomto případě používá spíše označení moderní tanec, který má souvislost s historickým vývojem tance ve druhé polovině 20. století. Z výše uvedených důvodů je patrné, že zvolené rozdělení je velmi umělé a nepřírozené (vhodné by bylo mluvit

například o tendencích k určitému druhu repertoáru, ale opět bychom se potýkali s nepřesností vymezení), ačkoliv pro výzkumný design je nezbytné.

V předchozím názvosloví jsem se dotkl označení moderní tanec. Terminologie užívaná ve světě profesionálního tance může být velmi zavádějící, protože neexistují všeobecně uznávané definice jednotlivých pojmů. Navíc klasický, moderní a současný tanec nejsou jediné pojmy, které se užívají, existuje například i fyzické divadlo, taneční divadlo, nonverbální divadlo, multižánrové projekty, přesahové či performativní žánry a podobně. Myriáda označení je velmi široká, což může být problematické v případě porovnávání výsledků jednotlivých studií. Někteří výzkumníci se orientují podle logiky užití v této práci (v případě populace univerzitních studentů se používá místo náležitosti k jistému tanečnímu souboru užívá zapsání do určitého programu), jiní nechávají rozdělení do jednotlivých skupin klasický a současný tanec na samotných probandech. První zmíněný případ má většinou jasně dané parametry, podle kterých se jednotlivci do skupin přiřazují – posiluje se tím reliabilita získaných výsledků, ačkoliv validita může být problematická. Naopak ve druhém případě přiřazení do skupin závisí na definici žánrů každého jednotlivého probanda, což může značně narušovat validitu výsledků, protože co pro jednoho může být už současný tanec je pro druhého klasickým a naopak. V takových případech by bylo vhodné uvést definice jednotlivých žánrů samotnými výzkumníky, ale s takovým přístupem jsem se v dohledaných studiích nesetkal. V každém případě však porovnávání výsledků mezi studii může být nereálné, a to právě z důvodu odlišných definic – znemožňuje to jakékoliv meta-analytické porovnání, které by zrovna v případě podobných studií, které pracují s malými vzorky, bylo více než žádoucí.

8.2. Silné stránky výzkumu a doporučení

Zejména z teoretické části této práce vyplynulo, že profesionální tanečníci a tanečnice jsou skupinou náchylnou ke zvýšené míře perfekcionismu a k vyššímu výskytu poruch příjmu potravy oproti běžné populaci, které mohou mít společně negativní vliv na well-being jedinců. Diplomový projekt potvrdil statisticky signifikantní, pozitivní korelaci mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy. Tvorba podobných výzkumů je důležitým podkladem zejména pro rozvoj preventivních programů, které mohou napomoci předejít rozvoji symptomatologie poruch příjmu potravy a zvýšení duševní pohody jedince. Kromě

toho také využití kvantitativních postupů zkoumání může přinést do většinové produkce tohoto oboru, která se orientuje na kvalitativní výzkumný design, důležité informace.

Představený diplomový výzkum má zejména dvě silné stránky. Tou první je výzkumný soubor složený výhradně z profesionálních tanečníků, tedy neobsahuje ani frekventanty zájmových studií, ani konzervatorní či univerzitní studenty, jak je tomu běžné ve zmíněných studiích v přehledové části. Druhou výhodou pak představuje pozornost žánrovému zaměření probandů. Domnívám se, že obecný nezájem o tyto faktory je způsoben zejména neznalostí světa profesionálního tance, konkrétně tím, že tanec se stává pouhým předmětem výzkumného zájmu bez hlubšího pochopení jeho kontextů a souvislostí. Takové pochopení mohou zprostředkovat pouze interdisciplinární výzkumné týmy.

Budoucí výzkum by se měl na tyto dva faktory zaměřit, aby bylo možné detailněji pochopit vzájemné souvislosti studovaných fenoménů. Na základě revidované literatury bych rovněž doporučil podobné výzkumy realizovat v mezinárodní spolupráci. Jak jsem již upozornil, populace profesionálních tanečníků je ze své podstaty malou skupinou lidí. Jediným způsobem, jak docílit standardů kvalitního výzkumu, jsou práce mezinárodních výzkumných týmů popřípadě longitudinální studie.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo porovnat výskyt a vzájemnou souvislost perfekcionismu, poruch příjmu potravy a well-beingu profesionálních tanečníků klasického a současného tance. V literárně-přehledové části jsem se zaměřil na představení jednotlivých konceptů, mým záměrem však bylo obohatit dosavadní tanečně-psychologický výzkum, který je prozatím velmi sporý. Naopak existující výzkum se potýká s problematickým zaměřením na amatérskou a studentskou populaci, s nerozlišováním druhu a kvality taneční zkušenosti a s nerozlišováním tanečních žánrů, všechny prvky přitom mohou hrát důležitou roli. Z mého výzkumu vyplývá, že se tanečníci obou žánrů neliší ve výskytu perfekcionismu ani poruch příjmu potravy, nicméně se projevila pozitivní korelace mezi perfekcionismem a poruchami příjmu potravy a negativní korelace mezi perfekcionismem a well-beingem. Při interpretaci těchto závěrů je neustále nutné brát v potaz, že ve třech případech nebylo dosaženo stanovené hladiny efektu na základě senzitivní analýzy. Původním cílem bylo otestovat také mediační model vztahu mezi perfekcionismem a well-beingem pomocí poruch příjmu potravy jako mediátoru, tento model však nebyl signifikantní.

Podle Světové zdravotnické organizace má umění pozitivní vliv na well-being i obecné zdraví člověka (Fancourt & Finn, 2019). Umění jako volnočasová aktivita a profese není totéž. Jak zejména z literárně-přehledové části práce vyplývá, profesionální tanečníci a tanečnice představují rizikovou skupinu, v níž se objevuje vyšší míra perfekcionistačických tendencí, vyšší výskyt poruch příjmu potravy a snížený subjektivní well-being. Podobné studie by tak měly dát základ tvorbě preventivních programů, které by měly být následně aplikovány nejenom na v prostředí tanečních profesionálů, ale už při studiu na konzervatořích či univerzitách.

Reference

- Albright, A. C. (1997). *Choreographing difference: The body and identity in contemporary dance*. Wesleyan University Press ; University Press of New England.
- Andrea Opavská. (b.r.). Národní divadlo. Získáno 22. únor 2023, z <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/profil/andrea-opavska-1610930>
- Annus, A., & Smith, G. T. (2009). Learning experiences in dance class predict adult eating disturbance. *European Eating Disorders Review*, 17(1), 50–60. <https://doi.org/10.1002/erv.899>
- Anshel, M. H. (2004). Sources of Disordered Eating Patterns Between Ballet Dancers and Non-dancers. *Journal of Sport Behavior*, 27, 115–133.
- Anshel, M. H., & Eom, H.-J. (2003). Exploring the Dimensions of Perfectionism in Sport. *International Journal of Sport Psychology*, 34, 255–271.
- Arabesque (ballet position)—Wikipedia. (b.r.). Wikipedia. Získáno 3. červen 2023, z [https://en.wikipedia.org/wiki/Arabesque_\(ballet_position\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Arabesque_(ballet_position))
- Arcelus, J., Witcomb, G. L., & Mitchell, A. (2014). Prevalence of Eating Disorders amongst Dancers: A Systemic Review and Meta-Analysis. *European Eating Disorders Review*, 22(2), 92–101. <https://doi.org/10.1002/erv.2271>
- Atienza, F. L., Castillo, I., Appleton, P. R., & Balaguer, I. (2020). Examining the Mediating Role of Motivation in the Relationship between Multidimensional Perfectionism and Well- and Ill-Being in Vocational Dancers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(14), 4945. <https://doi.org/10.3390/ijerph17144945>
- Awata, S., Bech, P., Yoshida, S., Hirai, M., Suzuki, S., Yamashita, M., Ohara, A., Hinokio, Y., Matsuoka, H., & Oka, Y. (2007). Reliability and validity of the Japanese version of the World Health Organization-Five Well-Being Index in the context of detecting depression in diabetic patients. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 61(1), 112–119. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1819.2007.01619.x>
- Barakat, S., McLean, S. A., Bryant, E., Le, A., Marks, P., National Eating Disorder Research Consortium, Aouad, P., Barakat, S., Boakes, R., Brennan, L., Bryant, E., Byrne, S., Caldwell, B., Calvert, S., Carroll, B., Castle, D., Caterson, I., Chelius, B., Chiem, L., ... Maguire, S. (2023). Risk factors for eating disorders: Findings from a rapid review. *Journal of Eating Disorders*, 11(1), 8. <https://doi.org/10.1186/s40337-022-00717-4>

- Bardone-Cone, A. M., Abramson, L. Y., Vohs, K. D., Heatherton, T. F., & Joiner, T. E. (2006). Predicting bulimic symptoms: An interactive model of self-efficacy, perfectionism, and perceived weight status. *Behaviour Research and Therapy*, *44*(1), 27–42. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2004.09.009>
- Bardone-Cone, A. M., Wonderlich, S. A., Frost, R. O., Bulik, C. M., Mitchell, J. E., Uppala, S., & Simonich, H. (2007). Perfectionism and eating disorders: Current status and future directions. *Clinical Psychology Review*, *27*(3), 384–405. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2006.12.005>
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *51*(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Bartoš, J. (2021). *Diagnostické možnosti měření empatie se zaměřením na českou adaptaci dotazníku A Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy*. Univerzita Karlova.
- Baxter, A. J., Scott, K. M., Vos, T., & Whiteford, H. A. (2013). Global prevalence of anxiety disorders: A systematic review and meta-regression. *Psychological Medicine*, *43*(5), 897–910. <https://doi.org/10.1017/S003329171200147X>
- Bills, E., Greene, D., Stackpole, R., & Egan, S. J. (2023). Perfectionism and eating disorders in children and adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Appetite*, *187*, 106586. <https://doi.org/10.1016/j.appet.2023.106586>
- Blažičková, E. (2005). *Metodika a didaktika taneční výchovy* (2. vyd). Konzervatoř Duncan Centre.
- Blevins, P., Moyle, G., Erskine, S., & Hopper, L. (2022). Mindfulness, recovery-stress balance, and well-being among university dance students. *Research in Dance Education*, *23*(1), 142–155. <https://doi.org/10.1080/14647893.2021.1980528>
- Blom, L. A., & Chaplin, L. T. (1982). *The intimate act of choreography*. University of Pittsburgh Press.
- Bolling, C. S., & Pinheiro, T. M. M. (2010). Bailarinos profissionais e saúde: Uma revisão da literatura. *Revista médica de Minas Gerais*, *20*(2).
- Bratland-Sanda, S., & Sundgot-Borgen, J. (2013). Eating disorders in athletes: Overview of prevalence, risk factors and recommendations for prevention and treatment. *European Journal of Sport Science*, *13*(5), 499–508. <https://doi.org/10.1080/17461391.2012.740504>

- Brodská, B. (2017). *Vybrané kapitoly z dějin baletu*. Akademie múzických umění. <https://namu.cz/vybrane-kapitoly-z-dejin-baletu>
- Bulínová, K., Burešová, L., Gremlicová, D., Kazárová, H., & Zilvarová, D. (2013). Úvodem: Potíže s tancem jako profesí. In *Profese tanečnicka: Mezi obdivem a odsouzením* (1. vydání, s. 7–12). Akademie múzických umění.
- Burgess, A. M., Frost, R. O., & DiBartolo, P. M. (2016). Development and Validation of the Frost Multidimensional Perfectionism Scale–Brief. *Journal of Psychoeducational Assessment, 34*(7), 620–633. <https://doi.org/10.1177/0734282916651359>
- Burkhardt, J., & Brennan, C. (2012). The effects of recreational dance interventions on the health and well-being of children and young people: A systematic review. *Arts & Health, 4*(2), 148–161. <https://doi.org/10.1080/17533015.2012.665810>
- Busseri, M. A., & Sadava, S. W. (2011). A Review of the Tripartite Structure of Subjective Well-Being: Implications for Conceptualization, Operationalization, Analysis, and Synthesis. *Personality and Social Psychology Review, 15*(3), 290–314. <https://doi.org/10.1177/1088868310391271>
- Cardoso, A. A., Reis, N. M., Marinho, A. P., Boing, L., & Guimarães, A. C. de A. (2017). Study of body image in professional dancers: A systematic review. *Revista Brasileira de Medicina Do Esporte, 23*, 335–340. <https://doi.org/10.1590/1517-869220172304162818>
- Carey, M., Kupeli, N., Knight, R., Troop, N. A., Jenkinson, P. M., & Preston, C. (2019). Eating Disorder Examination Questionnaire (EDE-Q): Norms and psychometric properties in U.K. females and males. *Psychological Assessment, 31*(7), 839–850. <https://doi.org/10.1037/pas0000703>
- Carr, S., & Wyon, M. (2003). The Impact of Motivational Climate on Dance Students' Achievement Goals, Trait Anxiety, and Perfectionism. *Journal of Dance Medicine & Science, 7*(4), 105–114.
- Clarke, M. (2020). *The essential guide to contemporary dance techniques*. The Crowood Press.
- Cohen, S. J. (2004). Genres of Western Theatrical Dance. In *International encyclopedia of dance. 3: Fire—Kehl* (Roč. 3, s. 130–131). Oxford Univ. Press.
- Connolly, M. K., Quin, E., & Redding, E. (2011). dance 4 your life: Exploring the health and well-being implications of a contemporary dance intervention for female adolescents. *Research in Dance Education, 12*(1), 53–66. <https://doi.org/10.1080/14647893.2011.561306>

- Cruz-Ferreira, A., Marmeleira, J., Formigo, A., Gomes, D., & Fernandes, J. (2015). Creative Dance Improves Physical Fitness and Life Satisfaction in Older Women. *Research on Aging*, 37(8), 837–855. <https://doi.org/10.1177/0164027514568103>
- Dadfar, M., Momeni Safarabad, N., Asgharnejad Farid, A. A., Nemati Shirzy, M., & Ghaziepour Abarghouie, F. (2018). Reliability, validity, and factorial structure of the World Health Organization-5 Well-Being Index (WHO-5) in Iranian psychiatric outpatients. *Trends in Psychiatry and Psychotherapy*, 40, 79–84. <https://doi.org/10.1590/2237-6089-2017-0044>
- Dahlenburg, S. C., Gleaves, D. H., & Hutchinson, A. D. (2019). Anorexia nervosa and perfectionism: A meta-analysis. *International Journal of Eating Disorders*, 52(3), 219–229. <https://doi.org/10.1002/eat.23009>
- Daly, A. (1994). Isadora Duncan and the Distinction of Dance. *American Studies*, 35(1), 5–23. JSTOR.
- Dantas, A. G., Alonso, D. A., Sánchez-Miguel, P. A., & del Río Sánchez, C. (2018). Factors Dancers Associate with their Body Dissatisfaction. *Body Image*, 25, 40–47. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2018.02.003>
- De Vos, J. A., LaMarre, A., Radstaak, M., Bijkerk, C. A., Bohlmeijer, E. T., & Westerhof, G. J. (2017). Identifying fundamental criteria for eating disorder recovery: A systematic review and qualitative meta-analysis. *Journal of Eating Disorders*, 5(1), 34. <https://doi.org/10.1186/s40337-017-0164-0>
- De Vos, J. A., Radstaak, M., Bohlmeijer, E. T., & Westerhof, G. J. (2018). Having an Eating Disorder and Still Being Able to Flourish? Examination of Pathological Symptoms and Well-Being as Two Continua of Mental Health in a Clinical Sample. *Frontiers in Psychology*, 9, 2145. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02145>
- Dercsényiová, L. (2023, březem 5). *Mraky důvěrné – Paralely o zrození i zániku nejen lidské existence*. Taneční aktuality. <https://www.tanečniaktuality.cz/recenze/mraky-duverne-paralely-o-zrozeni-i-zaniku-nejen-lidske-existence>
- Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin, American Psychological Association*, 95(3), 542–575.
- Diener, E., Lucas, R., & Oishi, S. (2002). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Ed.), *The handbook of positive psychology* (s. 62–73). Oxford University Press.
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*, 2(4), 253–260. <https://doi.org/10.1038/s41562-018-0307-6>

- Doll, H. A., Petersen, S. E., & Stewart-Brown, S. L. (2005). Eating disorders and emotional and physical well-being: Associations between student self-reports of eating disorders and quality of life as measured by the SF-36. *Quality of Life Research, 14*(3), 705–717. <https://doi.org/10.1007/s11136-004-0792-0>
- Donti, O., Donti, A., Gaspari, V., Pleksida, P., & Psychountaki, M. (2021). Are they too perfect to eat healthy? Association between eating disorder symptoms and perfectionism in adolescent rhythmic gymnasts. *Eating Behaviors, 41*, 101514. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2021.101514>
- Draugelis, S., Martin, J., & Garn, A. (2014). Psychosocial Predictors of Well-Being in Collegiate Dancers. *The Sport Psychologist, 28*(1), 1–9. <https://doi.org/10.1123/tsp.2012-0093>
- Dunkley, D. M., Blankstein, K. R., Halsall, J., Williams, M., & Winkworth, G. (2000). The relation between perfectionism and distress: Hassles, coping, and perceived social support as mediators and moderators. *Journal of Counseling Psychology, 47*(4), 437–453. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.47.4.437>
- Dunn, J. G. H., Dunn, J. C., & Syrotuik, D. G. (2002). Relationship between Multidimensional Perfectionism and Goal Orientations in Sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 24*(4), 376–395. <https://doi.org/10.1123/jsep.24.4.376>
- Egan, S. J., Bodill, K., Watson, H. J., Valentine, E., Shu, C., & Hagger, M. S. (2017). Compulsive exercise as a mediator between clinical perfectionism and eating pathology. *Eating Behaviors, 24*, 11–16. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2016.11.001>
- Egan, S. J., Watson, H. J., Kane, R. T., McEvoy, P., Fursland, A., & Nathan, P. R. (2013). Anxiety as a Mediator Between Perfectionism and Eating Disorders. *Cognitive Therapy and Research, 37*(5), 905–913. <https://doi.org/10.1007/s10608-012-9516-x>
- Eusanio, J., Thomson, P., & Jaque, S. V. (2014). Perfectionism, Shame, and Self-concept in Dancers: A Mediation Analysis. *Journal of Dance Medicine & Science, 18*(3), 106–114. <https://doi.org/10.12678/1089-313X.18.3.106>
- Fairburn, C., & Beglin, S. (1994). Assessment of eating disorder psychopathology: Interview or self-report questionnaire? *International Journal of Eating Disorders, 16*(4), 363–370. [https://doi.org/10.1002/1098-108X\(199412\)16:4<363::AID-EAT2260160405>3.0.CO;2-%23](https://doi.org/10.1002/1098-108X(199412)16:4<363::AID-EAT2260160405>3.0.CO;2-%23)

- Fairburn, C., Cooper, Z., & Shafran, R. (2003). Cognitive behaviour therapy for eating disorders: A “transdiagnostic” theory and treatment. *Behaviour Research and Therapy*, *41*(5), 509–528. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(02\)00088-8](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(02)00088-8)
- Fancourt, D., & Finn, S. (2019). *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. World Health Organization. Regional Office for Europe. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/329834>
- Farmer, C., & Rogan, K. (2022). Mental Well-being and Sleep Hygiene in Undergraduate Dance Students during the Coronavirus Pandemic: An Exploratory Analysis. *Journal of Dance Education*, 1–9. <https://doi.org/10.1080/15290824.2021.2009122>
- Farstad, S. M., McGeown, L. M., & Von Ranson, K. M. (2016). Eating disorders and personality, 2004–2016: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, *46*, 91–105. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2016.04.005>
- Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2014). “The perils of perfectionism in sport” revisited: Toward a broad understanding of the pressure to be perfect and its impact on athletes and dancers. *International Journal of Sport Psychology*, *45*, 395–407. <https://doi.org/10.7352/IJSP.2014.45.395>
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Nepon, T., Sherry, S. B., & Smith, M. (2022). The destructiveness and public health significance of socially prescribed perfectionism: A review, analysis, and conceptual extension. *Clinical Psychology Review*, *93*, 102130. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2022.102130>
- Forbush, K., Heatherton, T. F., & Keel, P. K. (2007). Relationships between perfectionism and specific disordered eating behaviors. *International Journal of Eating Disorders*, *40*(1), 37–41. <https://doi.org/10.1002/eat.20310>
- Franco-Paredes, K., Mancilla-Díaz, J. M., Vázquez-Arévalo, R., López-Aguilar, X., & Álvarez-Rayón, G. (2005). Perfectionism and eating disorders: A review of the literature: Perfectionism and Eating Disorders. *European Eating Disorders Review*, *13*(1), 61–70. <https://doi.org/10.1002/erv.605>
- Frost, R. O., Heimberg, R. G., Holt, C. S., Mattia, J. I., & Neubauer, A. L. (1993). A comparison of two measures of perfectionism. *Personality and Individual Differences*, *14*(1), 119–126. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(93\)90181-2](https://doi.org/10.1016/0191-8869(93)90181-2)
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, *14*(5), 449–468. <https://doi.org/10.1007/BF01172967>

- García-Dantas, A., Río Sánchez, C. del, Avargues Navarro, M. L., Borda Mas, M., & Sánchez Martín, M. (2013). Riesgo de padecer Trastornos de la Conducta Alimentaria en un conservatorio en función de la especialidad de danza. *Anuario de psicología clínica y de la salud = Annuary of Clinical and Health Psychology*, 9, 81–83.
- Garner, D. (2004). *EDI-3 Eating Disorders Inventory-3: Professional Manual*. Psychological Assessment Resources, Inc.
- Garner, D. M., & Garfinkel, P. E. (1979). The Eating Attitudes Test: An index of the symptoms of anorexia nervosa. *Psychological Medicine*, 9(2), 273–279. <https://doi.org/10.1017/S0033291700030762>
- Gaudreau, P. (2016). The 2 x 2 model of perfectionism in sport, dance, and exercise. In A. P. Hill (Ed.), *The psychology of perfectionism in sport, dance and exercise* (s. 174–200). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Gaudreau, P. (2019). On the Distinction Between Personal Standards Perfectionism and Excellencism: A Theory Elaboration and Research Agenda. *Perspectives on Psychological Science*, 14(2), 197–215. <https://doi.org/10.1177/1745691618797940>
- Goodwin, H., Arcelus, J., Geach, N., & Meyer, C. (2014). Perfectionism and Eating Psychopathology Among Dancers: The Role of High Standards and Self-criticism: Perfectionism in Dancers. *European Eating Disorders Review*, 22(5), 346–351. <https://doi.org/10.1002/erv.2282>
- Gotwals, J. K., & Dunn, J. G. H. (2009). A Multi-Method Multi-Analytic Approach to Establishing Internal Construct Validity Evidence: The Sport Multidimensional Perfectionism Scale 2. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 13(2), 71–92. <https://doi.org/10.1080/10913670902812663>
- Grant, G. (2008). *Technical manual and dictionary of classical ballet*. BN Pub.
- Grilo, C. M., Henderson, K. E., Bell, R. L., & Crosby, R. D. (2013). Eating Disorder Examination-Questionnaire Factor Structure and Construct Validity in Bariatric Surgery Candidates. *Obesity Surgery*, 23(5), 657–662. <https://doi.org/10.1007/s11695-012-0840-8>
- Hall, H. K., & Hill, A. P. (2012). Perfectionism, dysfunctional achievement striving and burnout in aspiring athletes: The motivational implications for performing artists. *Theatre, Dance and Performance Training*, 3(2), 216–228. <https://doi.org/10.1080/19443927.2012.693534>

- Helena Arenbergerová. (2020, duben 8). PONEC - divadlo pro tanec. <https://divadloponec.cz/cs/helena-arenbergerova>
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., Turnbull-Donovan, W., & Mikail, S. F. (1991). The Multidimensional Perfectionism Scale: Reliability, validity, and psychometric properties in psychiatric samples. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 3(3), 464–468. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.3.3.464>
- Hill, A. (2014). Perfectionistic strivings and the perils of partialling. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12(4), 302–315. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2014.919602>
- Hill, A. (Ed.). (2016). *The psychology of perfectionism in sport, dance and exercise*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Hill, A. P., & Curran, T. (2016). Multidimensional Perfectionism and Burnout: A Meta-Analysis. *Personality and Social Psychology Review*, 20(3), 269–288. <https://doi.org/10.1177/1088868315596286>
- Hill, A. P., Mallinson-Howard, S. H., & Jowett, G. E. (2018). Multidimensional perfectionism in sport: A meta-analytical review. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 7(3), 235–270. <https://doi.org/10.1037/spy0000125>
- Hill, A., Witcher, C. S. G., Gotwals, J. K., & Leyland, A. F. (2015). A qualitative study of perfectionism among self-identified perfectionists in sport and the performing arts. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(4), 237–253. <https://doi.org/10.1037/spy0000041>
- Hill, R., Huelsman, T. J., Furr, R. M., Kibler, J., Vicente, B. B., & Kennedy, C. (2004). A new measure of perfectionism: The Perfectionism Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 82, 80–91. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa8201_13
- Hopkinson, R. A., & Lock, J. (2004). Athletics, perfectionism, and disordered eating. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 9(2), 99–106. <https://doi.org/10.1007/BF03325052>
- Horosko, M. (Ed.). (2002). *Martha Graham: The evolution of her dance theory and training* (Rev. ed). University Press of Florida.
- Hui, E., Chui, B. T., & Woo, J. (2009). Effects of dance on physical and psychological well-being in older persons. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 49(1), e45–e50. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2008.08.006>

- Humphrey, D. (1987). *The art of making dances* (B. Pollack, Ed.). Princeton Book Company.
- Humpolíček, P., & Slezáčková, A. (2012). *MSCEIT – Test emoční inteligence*. Hogrefe – Testcentrum.
- Chou, C.-C., Huang, M.-Y., Lin, T.-W., Lu, F. J.-H., Chiu, Y.-H., & Chen, J.-F. (2019). Moderating Effect of Self-Esteem on the Relationship between Perfectionism and Creative Thinking among Collegiate Dancers. *Creativity Research Journal, 31*(2), 188–197. <https://doi.org/10.1080/10400419.2019.1606620>
- Jacobi, C., Hayward, C., de Zwaan, M., Kraemer, H. C., & Agras, W. S. (2004). Coming to terms with risk factors for eating disorders: Application of risk terminology and suggestions for a general taxonomy. *Psychological Bulletin, 130*(1), 19–65. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.130.1.19>
- Janeček, V. (1997). *Tělo a tanec* (1. vyd). Akademie múzických umění.
- Jenkins, P. E., & Davey, E. (2020). The brief (seven-item) eating disorder EXAMINATION-QUESTIONNAIRE: Evaluation of a non-nested version in men and women. *International Journal of Eating Disorders, 53*(11), 1809–1817. <https://doi.org/10.1002/eat.23360>
- Johnston, J., Shu, C. Y., Hoiles, K. J., Clarke, P. J. F., Watson, H. J., Dunlop, P. D., & Egan, S. J. (2018). Perfectionism is associated with higher eating disorder symptoms and lower remission in children and adolescents diagnosed with eating disorders. *Eating Behaviors, 30*, 55–60. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2018.05.008>
- Jowett, G. E., Hill, A., Curran, T., Hall, H. K., & Clements, L. (2021). Perfectionism, burnout, and engagement in dance: The moderating role of autonomy support. *Sport, Exercise, and Performance Psychology, 10*(1), 133–148. <https://doi.org/10.1037/spy0000232>
- Jowett, G. E., Mallinson, S. H., & Hill, A. (2016). An independent effects approach to perfectionism in sport, dance, and exercise. In A. Hill (Ed.), *The psychology of perfectionism in sport, dance and exercise* (s. 85–149). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Karin, J., & Nordin-Bates, S. M. (2020). Enhancing Creativity and Managing Perfectionism in Dancers Through Implicit Learning and Sensori-Kinetic Imagery. *Journal of Dance Education, 20*(1), 1–11. <https://doi.org/10.1080/15290824.2018.1532572>

- Keel, P. K., & Forney, K. J. (2013). Psychosocial risk factors for eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 46(5), 433–439. <https://doi.org/10.1002/eat.22094>
- Kehayes, I.-L. L., Smith, M. M., Sherry, S. B., Vidovic, V., & Saklofske, D. H. (2019). Are perfectionism dimensions risk factors for bulimic symptoms? A meta-analysis of longitudinal studies. *Personality and Individual Differences*, 138, 117–125. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.09.022>
- Kellmann, M., & Kallus, K. W. (2001). *Recovery-stress questionnaire for athletes: User manual* (s. xi, 73). Human Kinetics.
- Kemper, C. J., Trapp, S., Kathmann, N., Samuel, D. B., & Ziegler, M. (2019). Short Versus Long Scales in Clinical Assessment: Exploring the Trade-Off Between Resources Saved and Psychometric Quality Lost Using Two Measures of Obsessive–Compulsive Symptoms. *Assessment*, 26(5), 767–782. <https://doi.org/10.1177/1073191118810057>
- Keng, S.-L., Smoski, M. J., & Robins, C. J. (2011). Effects of mindfulness on psychological health: A review of empirical studies. *Clinical Psychology Review*, 31(6), 1041–1056. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2011.04.006>
- Khosravi, A., Mousavi, S. A., Chaman, R., Sepidar Kish, M., Ashrafi, E., Khalili, M., Ghofrani, M., Amiri, M., & Holakouie Naieni, K. (2015). Reliability and Validity of the Persian Version of the World Health Organization-Five Well-Being Index. *International Journal of Health Studies*, 1(1). <https://doi.org/10.22100/ijhs.v1i1.24>
- Kimberlin, C. L., & Winterstein, A. G. (2008). Validity and reliability of measurement instruments used in research. *American Journal of Health-System Pharmacy*, 65(23), 2276–2284. <https://doi.org/10.2146/ajhp070364>
- Kliem, S., Mößle, T., Zenger, M., Strauß, B., Brähler, E., & Hilbert, A. (2016). The eating disorder examination-questionnaire 8: A brief measure of eating disorder psychopathology (EDE-Q8): The Eating Disorder Examination-Questionnaire 8. *International Journal of Eating Disorders*, 49(6), 613–616. <https://doi.org/10.1002/eat.22487>
- Konzervatoř Duncan centre – Přijímačky 2023. (b.r.). duncancentre.cz. Získáno 22. únor 2023, z <https://www.duncancentre.cz/studium/prijimacky/>
- Kvorning, J. (b.r.). *WHO-5 Questionnaires*. Získáno 15. prosinec 2022, z <https://www.psykiatri-regionh.dk/who-5/who-5-questionnaires/Pages/default.aspx>

- La Mela, C., Maglietta, M., Caini, S., Casu, G. P., Lucarelli, S., Mori, S., & Ruggiero, G. M. (2015). Perfectionism, weight and shape concerns, and low self-esteem: Testing a model to predict bulimic symptoms. *Eating Behaviors*, *19*, 155–158. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2015.09.002>
- Labutí jezero—Národní divadlo*. (b.r.). Získáno 3. červen 2023, z <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/predstaveni/labuti-jezero-balet-1520291>
- Lenka Vagnerová & Company | LA LOBA*. (b.r.). Získáno 3. červen 2023, z <https://www.lenka-vagnerova.cz/laloba>
- Lenka Vagnerová & Company-KONKURZ na tanečníka (muže)*. (2021). Databáze tance. <https://www.databazetance.cz/lenka-vagnerova-company-konkurz-na-tanecnika-muze/>
- Liederbach, M., & Compagno, J. M. (2001). Psychological Aspects of Fatigue-Related Injuries in Dancers. *Journal of Dance Medicine & Science*, *5*(4), 116–120.
- Limburg, K., Watson, H. J., Hagger, M. S., & Egan, S. J. (2017). The Relationship Between Perfectionism and Psychopathology: A Meta-Analysis. *Journal of Clinical Psychology*, *73*(10), 1301–1326. <https://doi.org/10.1002/jclp.22435>
- Lovibond, S. H., & Lovibond, P. F. (1995). *Manual for the depression anxiety stress scales* (2nd ed). Psychology Foundation of Australia.
- Madigan, D. J. (2019). A Meta-Analysis of Perfectionism and Academic Achievement. *Educational Psychology Review*, *31*(4), 967–989. <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09484-2>
- Machado, P. P. P., Grilo, C. M., Rodrigues, T. F., Vaz, A. R., & Crosby, R. D. (2020). Eating Disorder Examination – Questionnaire short forms: A comparison. *International Journal of Eating Disorders*, *53*(6), 937–944. <https://doi.org/10.1002/eat.23275>
- Meyerson, P., & Tryon, W. W. (2003). Validating Internet research: A test of the psychometric equivalence of Internet and in-person samples. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, *35*(4), 614–620. <https://doi.org/10.3758/BF03195541>
- Mikulecká, J. (2011). *Telegraf—Elektronický časopis Fakulty informatiky a managementu UHK*. Projekt Vital Mind – ověření technologie a kognitivních hypotéz. <http://fim2.uhk.cz/telegraf-archiv/?clanek=1338&civ=119>
- Národní divadlo Praha: Konkurz (tanečnice sboru Baletu ND) | divadlo.cz*. (2022, listopad 15). [divadlo.cz. https://www.divadlo.cz/?clanky=narodni-divadlo-praha-konkurz-tanecnice-sboru-baletu-nd](https://www.divadlo.cz/?clanky=narodni-divadlo-praha-konkurz-tanecnice-sboru-baletu-nd)

- Návrátová, J. (2017). *Český tanec v datech: Současný tanec*. Institut umění – Divadelní ústav.
- Nevile, J. (Ed.). (2008). *Dance, spectacle, and the body politick, 1250-1750*. Indiana University Press.
- Ngamaba, K. H., Panagioti, M., & Armitage, C. J. (2017). How strongly related are health status and subjective well-being? Systematic review and meta-analysis. *European Journal of Public Health, 27*(5), 879–885. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckx081>
- Nordin-Bates, S. M. (2020). Striving for Perfection or for Creativity?: A Dancer's Dilemma. *Journal of Dance Education, 20*(1), 23–34. <https://doi.org/10.1080/15290824.2018.1546050>
- Nordin-Bates, S. M., Aldoson, M., & Downing, C. (2023). Revisiting Perfectionism in High-Level Ballet: A Longitudinal Collective Instrumental Case Study. *The Sport Psychologist, 37*(1), 1–10. <https://doi.org/10.1123/tsp.2022-0054>
- Nordin-Bates, S. M., Cumming, J., Aways, D., & Sharp, L. (2011). Imagining Yourself Dancing to Perfection? Correlates of Perfectionism Among Ballet and Contemporary Dancers. *Journal of Clinical Sport Psychology, 5*(1), 58–76. <https://doi.org/10.1123/jcsp.5.1.58>
- Nordin-Bates, S. M., Hill, A., Cumming, J., Aujla, I. J., & Redding, E. (2014). A longitudinal examination of the relationship between perfectionism and motivational climate in dance. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 36*(4), 382–391. <https://doi.org/10.1123/jsep.2013-0245>
- Nordin-Bates, S. M., & Kuylser, S. (2021). High Striving, High Costs? A Qualitative Examination of Perfectionism in High-Level Dance. *Journal of Dance Education, 21*(4), 212–223. <https://doi.org/10.1080/15290824.2019.1709194>
- Ocampo, A. C. G., Wang, L., Kiazad, K., Restubog, S. L. D., & Ashkanasy, N. M. (2020). The relentless pursuit of perfectionism: A review of perfectionism in the workplace and an agenda for future research. *Journal of Organizational Behavior, 41*(2), 144–168. <https://doi.org/10.1002/job.2400>
- O'Connor, R. C. (2007). The Relations between Perfectionism and Suicidality: A Systematic Review. *Suicide and Life-Threatening Behavior, 37*(6), 698–714. <https://doi.org/10.1521/suli.2007.37.6.698>
- Omani-Samani, R., MAROUFIZADEH, S., ALMASI-HASHIANI, A., SEPIDARKISH, M., & AMINI, P. (2019). The WHO-5 Well-Being Index: A Validation Study in People with Infertility. *Iranian Journal of Public Health, 48*(11), 2058–2064.

- Padham, M., & Aujla, I. (2014). The Relationship between Passion and the Psychological Well-Being of Professional Dancers. *Journal of Dance Medicine & Science*, *18*(1), 37–44. <https://doi.org/10.12678/1089-313X.18.1.37>
- Pardo, A., & Román, M. (2013). Reflexiones sobre el modelo de mediación estadística de Baron y Kenny. *Anales de Psicología*, *29*(2), 614–623. <https://doi.org/10.6018/analesps.29.2.139241>
- Pásková, O., & Ždichyncová, V. (1978). *Základy klasického tance*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Pavlišová, J. (2018). „Tanec-koncept“, „ne-tanec“ nebo „nová choreografie“? Aktuální německojazyčný teoretický diskurs v oblasti taneční performance. *ArteActa*, *1*(1).
- Penedo, F., & Dahn, J. (2005). Exercise and well-being: A review of mental and physical health: Current Opinion in Psychiatry. *Current Opinion in Psychiatry*, *18*(2), 189–193.
- Penniment, K. J., & Egan, S. J. (2012). Perfectionism and learning experiences in dance class as risk factors for eating disorders in dancers. *European Eating Disorders Review*, *20*(1), 13–22. <https://doi.org/10.1002/erv.1089>
- Petišková, L., & Vangeli, N. (2005). *Čítanka světové choreografie 20. Století*. Konzervatoř Duncan centre. <http://duncaninstitut.cz/citanka-svetove-choreografie-20-stoleti/>
- Petráčková, V., & Kraus, J. (Ed.). (2000). *Akademický slovník cizích slov* (Vyd. 1 (dotisk)). Acad. Praha.
- Pickard, A. (2013). Ballet body belief: Perceptions of an ideal ballet body from young ballet dancers. *Research in Dance Education*, *14*(1), 3–19. <https://doi.org/10.1080/14647893.2012.712106>
- Pourová, M., Řiháček, T., & Žvelc, G. (2020). Validation of the Czech Version of the Relational Needs Satisfaction Scale. *Frontiers in Psychology*, *11*, 359. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00359>
- Prnjak, K., Jukic, I., & Tufano, J. J. (2019). Perfectionism, Body Satisfaction and Dieting in Athletes: The Role of Gender and Sport Type. *Sports*, *7*(8), 181. <https://doi.org/10.3390/sports7080181>
- Pruiksma, R. A. (2003). Generational Conflict and the Foundation of the *Académie Royale de Danse*: A Reexamination. *Dance Chronicle*, *26*(2), 169–187. <https://doi.org/10.1081/DNC-120021707>
- Quested, E., Cumming, J., & Duda, J. L. (2014). Profiles of perfectionism, motivation and self-evaluation among dancers: An extended analysis of Cumming and Duda (2012).

- International Journal of Sport Psychology*, 45, 349–368.
<https://doi.org/10.7352/IJSP.2014.45.349>
- Quiroga Murcia, C., Kreutz, G., Clift, S., & Bongard, S. (2010). Shall we dance? An exploration of the perceived benefits of dancing on well-being. *Arts & Health*, 2(2), 149–163. <https://doi.org/10.1080/17533010903488582>
- Reis, N., Machado, Z., Pelegrini, A., Monte, F., Boing, L., Simas, J., & Guimarães, A. (2013). Imagem corporal, estado nutricional e sintomas de transtornos alimentares em bailarinos. *Revista Brasileira de Atividade Física & Saúde*, 18(06). <https://doi.org/10.12820/rbafs.v.18n6p771>
- Reniers, R. L. E. P., Corcoran, R., Drake, R., Shryane, N. M., & Völlm, B. A. (2011). The QCAE: A Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy. *Journal of Personality Assessment*, 93(1), 84–95. <https://doi.org/10.1080/00223891.2010.528484>
- Rodrigues, Y. C. F., Reis, N. M., Vieira, M. de C. S., Machado, Z., & Guimarães, A. C. de A. (2017). Fatigue and symptoms of eating disorders in professional dancers. *Revista Brasileira de Cineantropometria & Desempenho Humano*, 19, 96–107. <https://doi.org/10.5007/1980-0037.2017v19n1p96>
- Rossi, K. A. (2017). Nutritional Aspects of the Female Athlete. *Clinics in Sports Medicine*, 36(4), 627–653. <https://doi.org/10.1016/j.csm.2017.05.007>
- Ryan, R. M., & Frederick, C. (2006). On Energy, Personality, and Health: Subjective Vitality as a Dynamic Reflection of Well-Being. *Journal of Personality*, 65(3), 529–565. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1997.tb00326.x>
- Saipanish, R., Lotrakul, M., & Sumrithe, S. (2009). Reliability and validity of the Thai version of the WHO-Five Well-Being Index in primary care patients. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 63(2), 141–146. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1819.2009.01933.x>
- Sands, W., Cardinale, M., McNeal, J., Murray, S., Sole, C., Reed, J., Apostolopoulos, N., & Stone, M. (2019). Recommendations for Measurement and Management of an Elite Athlete. *Sports*, 7(5), Article 5. <https://doi.org/10.3390/sports7050105>
- Serier, K. N., Peterson, K. P., VanderJagt, H., Sebastian, R. M., Mullins, C. R., Medici, J., Smith, J. M., & Smith, J. E. (2022). Factor analytic support for the EDE-Q7 among American Indian/Alaska Native undergraduate women. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 27(6), 2011–2018. <https://doi.org/10.1007/s40519-021-01335-w>

- Shafran, R., Cooper, Z., & Fairburn, C. (2002). Clinical perfectionism: A cognitive-behavioural analysis. *Behaviour Research and Therapy*, *40*(7), 773–791. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(01\)00059-6](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(01)00059-6)
- Shafran, R., & Mansell, W. (2001). Perfectionism and psychopathology: A review of research and treatment. *Clinical Psychology Review*, *21*(6), 879–906. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(00\)00072-6](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(00)00072-6)
- Shanmugam, V., & Davies, B. (2015). Clinical perfectionism and eating psychopathology in athletes: The role of gender. *Personality and Individual Differences*, *74*, 99–105. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.09.047>
- Silverii, G. A., Benvenuti, F., Morandin, G., Ricca, V., Monami, M., Mannucci, E., & Rotella, F. (2022). Eating psychopathology in ballet dancers: A meta-analysis of observational studies. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, *27*(2), 405–414. <https://doi.org/10.1007/s40519-021-01213-5>
- Smith, M. M., Vidovic, V., Sherry, S. B., Stewart, S. H., & Saklofske, D. H. (2018). Are perfectionism dimensions risk factors for anxiety symptoms? A meta-analysis of 11 longitudinal studies. *Anxiety, Stress, & Coping*, *31*(1), 4–20. <https://doi.org/10.1080/10615806.2017.1384466>
- Spící krasavice—Dílna—Národní divadlo*. (b.r.). Národní divadlo. Získáno 3. červen 2023, z <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/predstaveni/baletni-dilna-spici-krasavice-63228872>
- Stark, A., & Newton, M. (2014). A dancer's well-being: The influence of the social psychological climate during adolescence. *Psychology of Sport and Exercise*, *15*(4), 356–363. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.03.003>
- Stöber, J. (1998). The Frost Multidimensional Perfectionism Scale revisited: More perfect with four (instead of six) dimensions. *Personality and Individual Differences*, *24*(4), 481–491. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(97\)00207-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(97)00207-9)
- Stodelle, E. (1978). *The dance technique of Doris Humphrey and its creative potential*. Princeton Book Co.
- Stoeber, J. (2012). Perfectionism and performance. In *The Oxford handbook of sport and performance psychology* (s. 294–306). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199731763.013.0015>
- Stoeber, J. (2014). Perfectionism in sport and dance: A double-edged sword. *International Journal of Sport Psychology*, *45*(4), 385–394.

- Stoeber, J. (2018). *The psychology of perfectionism: Theory, research, applications*. Routledge.
- Stoeber, J., Madigan, D. J., Damian, L. E., Esposito, R. M., & Lombardo, C. (2017). Perfectionism and eating disorder symptoms in female university students: The central role of perfectionistic self-presentation. *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 22(4), 641–648. <https://doi.org/10.1007/s40519-016-0297-1>
- Stoeber, J., & Otto, K. (2006). Positive Conceptions of Perfectionism: Approaches, Evidence, Challenges. *Personality and Social Psychology Review*, 10(4), 295–319. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1004_2
- Stoeber, J., Otto, K., & Stoll, O. (2006, listopad). *Multidimensional Inventory of Perfectionism in Sport (MIPS): English version* [Other]. School of Psychology, University of Kent. <https://kar.kent.ac.uk/41560/>
- Stone-Romero, E. F., & Rosopa, P. J. (2008). The Relative Validity of Inferences About Mediation as a Function of Research Design Characteristics. *Organizational Research Methods*, 11(2), 326–352. <https://doi.org/10.1177/1094428107300342>
- Taneční konzervatoř hl. M. Prahy – Vyhlášení přijímacího řízení pro šk. Rok 2023/2024. (2022). <https://www.tkpraha.cz/pro-uchazece/269-vyhlaseni-prijimaciho-rizeni-pro-sk-rok-2023-2024.html>
- Tarasov, N. (1983). *Základy klasického tance: Učební text pro taneční oddělení konzervatoří*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Thomas, J. J., Keel, P. K., & Heatherton, T. F. (2005). Disordered eating attitudes and behaviors in ballet students: Examination of environmental and individual risk factors. *The International Journal of Eating Disorders*, 38(3), 263–268. <https://doi.org/10.1002/eat.20185>
- Tomba, E., Offidani, E., Tecuta, L., Schumann, R., & Ballardini, D. (2014). Psychological well-being in out-patients with eating disorders: A controlled study: Psychological Well-Being In Out-Patients With Ed. *International Journal of Eating Disorders*, 47(3), 252–258. <https://doi.org/10.1002/eat.22197>
- Topp, C. W., Østergaard, S. D., Søndergaard, S., & Bech, P. (2015). The WHO-5 Well-Being Index: A Systematic Review of the Literature. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 84(3), 167–176. <https://doi.org/10.1159/000376585>

- Vacca, M., Ballesio, A., & Lombardo, C. (2021). The relationship between perfectionism and eating-related symptoms in adolescents: A systematic review. *European Eating Disorders Review*, 29(1), 32–51. <https://doi.org/10.1002/erv.2793>
- Vaganovova, A. (1981). *Základy klasického tance: Učební text pro taneční oddělení konzervatoří*. Státní pedagogické nakladatelství.
- van Winden, D., van Rijn, R., Savelsbergh, G., Oudejans, R., & Stubbe, J. (2020). Characteristics and Extent of Mental Health Issues in Contemporary Dance Students. *Medical Problems of Performing Artists*, 35(3), 121–129. <https://doi.org/10.21091/mppa.2020.3019>
- Vašek, R. (2017). *Český tanec v datech: Balet*. Institut umění – Divadelní ústav.
- Vecchi, M., Elf, P., Ueno, A., Dilmeri, A., Dennis, C., & Devereux, L. (2022). Shall We Dance? Recreational Dance, Well-Being and Productivity Performance During COVID-19: A Three-Country Study. *Journal of International Marketing*, 30(2), 56–72. <https://doi.org/10.1177/1069031X221079609>
- Vohs, K. D., Bardone, A. M., Joiner, T. E., Abramson, L. Y., & Heatherton, T. F. (1999). Perfectionism, perceived weight status, and self-esteem interact to predict bulimic symptoms: A model of bulimic symptom development. *Journal of Abnormal Psychology*, 108(4), 695–700. <https://doi.org/10.1037//0021-843x.108.4.695>
- Wade, T. D., O’Shea, A., & Shafran, R. (2016). Perfectionism and Eating Disorders. In F. M. Sirois & D. S. Molnar (Ed.), *Perfectionism, Health, and Well-Being* (s. 205–222). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-18582-8_9
- Wang, C., Wen, W., Zhang, H., Ni, J., Jiang, J., Cheng, Y., Zhou, M., Ye, L., Feng, Z., Ge, Z., Luo, H., Wang, M., Zhang, X., & Liu, W. (2021). Anxiety, depression, and stress prevalence among college students during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis. *Journal of American College Health*, 1–8. <https://doi.org/10.1080/07448481.2021.1960849>
- Winkler, L. A.-D., Christiansen, E., Lichtenstein, M. B., Hansen, N. B., Bilenberg, N., & Støving, R. K. (2014). Quality of life in eating disorders: A meta-analysis. *Psychiatry Research*, 219(1), 1–9. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2014.05.002>
- Woodfin, V., Binder, P.-E., & Molde, H. (2020). The Psychometric Properties of the Frost Multidimensional Perfectionism Scale – Brief. *Frontiers in Psychology*, 11, 1860. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01860>

Seznam zkratek

EAT = Eating Disorder Test

EDE-Q7 / EDEQ7 = Eating Disorder Examination – Questionnaire 7 (EDE-Q7)

EDI – 3 = Eating Disorder Inventory

FMPS-Brief / FMPSB = Frost Multidimensional Perfectionism Scale – Brief (FMPS–Brief)

HS = hrubý skór

PPP = poruchy příjmu potravy

WHO = Světová zdravotnická organizace

WHO-5 / WHO5 = WHO-5 Well-being Index (WHO-5)

Přílohy

Příloha 1 – WHO-5

- 1) V posledních dvou týdnech jsem byl*a veselý*á a v dobré náladě.
- 2) V posledních dvou týdnech jsem byl*a klidný*á a uvolněný*á.
- 3) V posledních dvou týdnech jsem byl*a aktivní a plný*á elánu.
- 4) V posledních dvou týdnech jsem se probouzel*a svěží a odpočinitý*á.
- 5) V posledních dvou týdnech můj každodenní život byl naplněn věcmi, které mne zajímají.

Příloha 2 – FMPS-Brief

- 1) Když selhávám v zaměstnání/ve škole, selhávám i jako člověk.
- 2) Stanovuji si vyšší cíle než většina lidí.
- 3) Když někdo v práci/ve škole udělá úkol lépe než já, tak mám pocit, že jsem v celém úkolu selhal*a.
- 4) Mám extrémně vysoké cíle.
- 5) Zdá se, že ostatní pro sebe přijímají nižší standardy než já.
- 6) Když se mi nebude vždy dařit, lidé mě nebudou respektovat.
- 7) Očekávám od sebe podávání vyšších výkonů v každodenních záležitostech než většina lidí.
- 8) Čím méně chyb udělám, tím více mě lidé budou mít rádi.

Příloha 3 – EDE-Q7

- 1) V kolika dnech z uplynulého měsíce jste se pokusil*a vědomě omezit množství jídla, které jíte, abyste ovlivnil*a svou postavu nebo váhu?
- 2) V kolika dnech z uplynulého měsíce jste se pokusil*a vyhýbat některým jídlům, které máte rád*a, abyste ovlivnil*a svou postavu nebo váhu?
- 3) V kolika dnech z uplynulého měsíce jste se pokusil*a dodržovat určitá pravidla ohledně stravování, abyste ovlivnil*a svou postavu nebo váhu; například maximální počet kalorií, stanovené množství jídla, nebo co a kdy byste měl*a jíst?

- 4) Jak moc za uplynulý měsíc ovlivnila vaše váha to, jak o sobě přemýšlíte (jak se hodnotíte) jako člověk?
- 5) Jak moc za uplynulý měsíc ovlivnila vaše postava to, jak o sobě přemýšlíte (jak se hodnotíte) jako člověk?
- 6) Jak moc za uplynulý měsíc jste se cítil*a nespokojený*á se svou váhou?
- 7) Jak moc za uplynulý měsíc jste se cítil*a nespokojený*á se svou postavou?